

Hadeland – nært og naturlig

Representantskapsmøte 14. februar 2025

Vedlegg

Sak 1 - 5 / 2025

Besøk av statsråd Terje Aasland fra Energidepartementet

«Fjernvarme og bioenergi – kraftnettets beste venn!»

I tillegg inneholdt dagen befaringer og
åpning av 4,8 MW biovarmesentral på Gran Tre

Arrangører: Hadeland IPR og Bioreg Hadeland
16. januar 2025 kl 0830 – 1230

Oversikt for dagen

Første stoppested: Flisterminalen til Lunner almenning ved Sagparken på Harestua.

- Ordfører Harald Tyrdal og styringsgruppeleder i BioeregHadeland John-Anders Strande ønsket velkommen.
- Daglig leder Amund Wøien i Miljøvarme Hadeland informerte om Harestua varmesentral

Andre stoppested: Flisterminalen Lunner almenning

- Kort befarig på flisterminalen

Tredje stoppested: Gran varmesentral ved Hadeland videregående skole

- Ordfører Gunn Elisabeth Thoresen, ønsket velkommen til Gran kommune
- Hans Ivar Morten fra Solør Bioenergi informerte om anlegget.

Fjerde stoppested: Hadeland videregående skole

- Biosamråd med korte orienteringer fra ulike personer i Bioereg Hadeland med utgangspunkt i Budskapsdokumentet som ble overlevert til statsråden
  - Det var gode spørsmål og fin dialog rundt disse viktige temaene
- Nydelig lunsj servert av elever fra mat og restaurantfag på skolen
- En egen presentasjon om biogassprosjektet av ordfører i Jevnaker Morten Lafton og daglig leder Ole Petter Løbben i HRA

Siste stoppested: Sagbruket Gran tre G3

- Befaring på sagbruket og miljøvarme Hadeland.
- Åpning av Gran Tre G3s nye 4,8 MW biovarmesentral

Budskapsdokumentet

BioregHadeland hadde utarbeidet et Budskapsdokument med 10 viktige punkter som ble presentert og diskutert under seminaret. Dette er også sendt direkte til Energidepartementet.

Bioreg Hadeland vil arbeide videre for å få gjennomslag for disse sakene.

Budskapsdokumentet er også sendt til alle deltakerne gjennom bioenergi-dagen.

Viktige saker - bioenergisamarrådet

1. Økt fokus på sluttbruk av energi - varme avlaster kraftnettet
2. Hvordan fremme energifleksibilitet og smart energibruk - fra direkte elektrisk til vannbåren oppvarming av bygg
3. Energimerkeordningen - likebehandling av varmepumper og biovarme/fjernvarme
4. Strømstøtteordningen - likebehandling av kraftsalgselskapene/nettselskapene og fjernvarmeselskapene
5. Forbrenningsavgiften på avfall medfører unødig eksport av verdifulle ressurser
6. Opprydding i systemet for prising av fjernvarme
7. Rammebetingelser og finansiering av nær - og fjernvarmeutbygging
8. Biogass - en lavthengende frukt i klimapolitikken
9. Andre forhold
10. Lokale eksempler

Arrangørene

Bioreg Hadeland består av 11 bedrifter som har samlet seg i en bioenergi-nettverk. Hadeland IPR er et politisk råd for de tre kommunene Gran, Jevnaker og Lunner.

Påmeldte

Vi var i underkant av 40 personer til lunsj på Hadeland videregående skole.

Deltakerliste Bioenergi-seminar 16. januar 2025		
Organisasjon	Navn	Stilling
Akershus fylkeskommune	Stian Aldrin	Spesialrådgiver
Avisen Hadeland	Sissel Skjervum Bjerkehagen	Redaktør
Biodrift	Anders Eid Hohle	Daglig leder
Bioland	Hans Anders Kjos	Prosjektleder
Bioland	Knut M Hohle	Marked- og utviklingsansvarlig
Bioreg Hadeland	John Anders Strande	Styringsgruppeleder
Eidsiva bioenergi	Knut Finstad	Leder brensel og forretningsstøtte
Energidepartementet	Fanny Løvholm	Kommunikasjonsrådgiver
Energidepartementet	Snorre Skjevraak	Politisk rådgiver
Energigården	Erik Eid Hohle	Daglig leder
Energigården	Ole Dæhlen	Rådgiver
G3 Gran Tre	Terje Osen	Fabrikkssjef
G3 Gran Tre	Jørn Nørstelien	Konsernsjef
Gjøvikregionen	Ketil Kjenset	Rådgiver
Glitre Nett AS	Martin Hviid Nielsen	Energikoordinator
Gran kommune	Gunn Elisabeth Alm Thoresen	Ordfører
Gran kommune	Johnny Gangsø	Bo- og næringsrådgiver
Hadeland IPR	Ingunn Granaasen	Daglig leder
Hadeland IPR	Vibeke Buraas Dyrnes	Rådgiver
Hadeland og Ringerike avfallsselskap	Ole Petter Løbben	Daglig leder
Hadeland og Ringerike avfallsselskap	Anders Moren Dahl	Utviklingssjef
Hadelandshagen	Morten Wien	Rådgiver
Hadelandshagen	Ole Næss	Rådgiver
Hadelandshagen	Isak Redae Abera	Innholdsprodusent
Hafslund Oslo Celsio	Cato Kjølstad	Seniorrådgiver
Innlandet fylkeskommune	Randi Eek Thorsen	Fylkestingspolitiker
Jevnaker kommune	Morten Lafton	Ordfører
Jevnaker kommune	Per Christian Frøislie	Virksomhetsleder eiendom
Landbrukskontoret for Hadeland og Nittedal	Einar Teslo	Daglig leder
Lunner kommune	Harald Tyrdal	Ordfører
Lunner kommune	Torstein Brandrud	Bo- og næringsrådgiver
Lunner kommune	Arild Hammerhaug	Kommunedirektør
Miljøvarme Hadeland	Amund Wøien	Daglig leder
Miljøvarme Hadeland	Odd Egil Reinås	Styreleder
Nobio - Norsk bioenergiforening	Mats Olsen	Rådgiver
Regjeringen	Terje Aasland	Statsråd
Ringeriksregionen	Miriam Geitz	Leder regionalt team Klima og miljø
Solør Bioenergi Varme	Hans I. Morken	Business manager
Strand Unikorn	Morten Storsveen	Prosjektleder

Omtale

Det gjennomføres et presseløp som ikke er avsluttet enda hvor vi følger opp med en pressemelding mot de pressehusene som var interessert i temaet men som dessverre ikke anledning til å være tilstede underveis. Avisen Hadeland var tilstede på deler av dagen. I tillegg ble vi omtalt hos NOBiO – Norsk bioenergiforening, Energiteknikk.net, på linkedin-sidene til Energidepartementet og det vil komme en sak i Norsk Landbruk om biogassprosjektet sett fra bondens side som leverandør til anlegget.

Norwegian Ministry of Energy

25,540 followers

2w • Edited •

...

Bioenergi og fjernvarme i fokus på Hadeland 🍃🔥

– Det er viktig at me utnyttar energiresursane våre best mogleg. Meir bruk av biobrensel senkar behovet for nye investeringar i kraftsystemet og kan bidra til å begrense effektutfordringane. Eg er opptatt av at fjernvarme kan spele saman med kraftforsyninga og gjere det mogleg å utnytte energiresursar som elles ville gått til spille. Eg er imponert over det sterke engasjementet og det de har fått til her på Hadeland når det gjeld bioenergi, sa energiminister [Terje Aasland](#) då han besøkte Hadeland.

Energiministeren besøkte Hadeland for å lære meir om regionen sin bruk av fjernvarme og bioenergi. Programmet var fullpakka med konstruktive og interessante samtalar med lokale bioenergibedrifter og kommunane, og mykje av fokuset var på korleis bioenergi kan bidra til elektrifisering og til å avlaste kraftnettet. Programmet inkluderte besøk til Harestua Varmesentral, Flisterminalen Lunner Almanning, Harestua, Gran Varmesentral og blei avslutta hjå G3 Gran Tre i Mohagan, der statsråden opna den nye biovarmesentralen.

[Energigården AS](#) [G3 Gausdal Treindustrier SA](#) [Gran Kommune](#) [HRA \(Hadeland og Ringerike Avfallsselskap AS\)](#) [Hadelandshagen AS](#) [Hafslund Oslo Celsio Jevnaker kommune](#) [LANDBRUKSKONTORET FOR HADELAND](#) [Lunner kommune](#) [Miljøvarme Hadeland AS](#) [Strand Unikorn AS](#)

Show translation

Bli medlem Om oss Næringspolitikk Bli

Energiministeren lærte om bioenergi på Hadeland

Åpning av G3 Gran Tre sin nye biovarmesentral

Bioreg Hadeland og Region Hadeland arrangerte nylig en fagdag om bioenergi. Energiminister Terje Aasland deltok på samlingen der også Norsk Bioenergiforening var med.

Tema på samlingen var kraft til elektrifisering – biovarme/fjernvarme til oppvarming og avlastning av kraftnettet.

NYHETER ENERGINISTER TERJE AASLAND LUNNER GRAN JEVNAKER

Overrasket ministeren med gave fra Hadeland: – Noe slik har jeg aldri sett før

OVERRASKET: Energiminister Terje Aasland fikk et vedfôrke i gave under sitt besøk på Hadeland. Konsernsjef i G3 Gran Tre, Jørn Nørstøen og Vegard Aasby Hansen Foto: Anne Berit Reinsborg

Av Anne Berit Reinsborg

Publisert: 17.01.25 21:10

Del

Energiminister Terje Aasland (Ap) besøkte Hadeland torsdag. Da ble han overrasket med en lokal gave.

Lenker til omtaler:

<https://nobio.no/energiministeren-laerte-om-bioenergi-pa-hadeland/>

<https://www.linkedin.com/feed/update/urn:li:activity:7287036325956833281/>

<https://aboadmin.no/energiteknikk.aspx?id=KAMP7>

https://www.flickr.com/photos/oed_dep/albums/72177720323323608

Det ble også laget egne saker på some-kanalene til Hadeland og Hadelandshagen som ble repostet av kommunene, bioreg Hadeland og andre. I tillegg ble det lagt ut reels i løpet av dagen. Dette var første gangen vi hadde med egen bilde/film person ut på en dag som denne som et ledd i samarbeidet med Hadelandshagen rundt innholdstjenester.

Oppfølging av dagen og temaene

Det arbeides som nevnt fortsatt med oppfølging av presse basert på de tidsuavhengige temaene som kan nevnes i forbindelse med denne dagen. I tillegg vil besøket bli fulgt opp med et brev fra ordførerne på Hadeland til Energidepartementet.

Bioreg Hadeland arbeider videre som et bedriftsnettverk for å få økt oppmerksomhet, økt kunnskap og bedre rammevilkår for bioenergi-bransjen.

Hadeland har vedtatt å samarbeide med Gjøvikregionen og Ringeriksregionen om et forprosjekt innen «bioenergi og sirkulære varestrømmer». En rapport fra dette arbeidet vil være klart i august 2025.

Innlandet
fylkeskommune

Samfunnsutvikling - Strategisk planlegging og samordning

Hadeland IPR

Deres ref:

Vår ref:
2022/14266-94
Inger Stubsjøen

Dato:
29.01.2025

Innlandsstrategien 2024-2028 - Sluttbehandling i fylkestinget 19.12.2024

Fylkestinget vedtok Innlandsstrategien 2024-2028 i sitt møte 19.12.2025 ([PS 101/2024](#))

Innlandsstrategien er Innlandets regionale planstrategi. Dette er det eneste regionale lovpålagte dokumentet etter plan- og bygningsloven (§7-1). Innlandsstrategien redegjør for regionale utviklingstrekk og utfordringer, vurderer utviklingsmuligheter og tar stilling til langsiktige utviklingsmål.

Dokumentet kan leses her: [Innlandsstrategien 2024-2028](#)

Vi takker alle høringsparter for innspill som er sendt i forbindelse med høringen. Alle innspillene er gjennomgått, og en oppsummering fulgte saken til politisk behandling. Vi håper Innlandsstrategien 2024-2028 med kunnskapsgrunnlag vil være et nyttig verktøy, og vi ser frem til et godt samarbeid om oppfølging.

Mer informasjon om innlandsstrategi-arbeidet finner dere [her](#) på vår hjemmeside.

Det skal utarbeides en ny regional i perioden - Regional plan for nettinfrastrukturen for energi. Målet med planen er å bidra til en mer effektiv planleggings- og utbyggingsprosess og sikre tilstrekkelig kapasitet på ledningsnettet. Samarbeid og medvirkning fra regionale og lokale aktører blir viktig også i denne prosessen.

Med vennlig hilsen

Inger Stubsjøen
Seniorrådgiver

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.

Postadresse:
Postboks 4404
Bedriftssenteret
2325 Hamar

Besøksadresse:
Innlandet fylkeskommune
Parkgata 64
Hamar

Telefon: +47 62 00 08 80
E-post: post@innlandetfylke.no
Internett: www.innlandetfylke.no
Org.nr.: 920717152

Arkivreferanse: 2023/17942-37
Arkivkode: 033
Saksbehandler: Randi Sletnes
Adm.enhet: Samfunnsutvikling -
Regional utvikling og
analyse
Dato: 22.01.2025

Utvalg	Møtedato	Saksnummer
Fylkesutvalget	04.02.2025	
Fylkestinget	11.02.2025	

Fylkeskommunalt medlemskap i de interkommunale politiske rådene

Fylkeskommunedirektørens innstilling til vedtak:

1. Fylkestinget i Innlandet vedtar vedlagte samarbeidsavtale med kommunene:
Eidskog
Grue
Kongsvinger
Nord-Odal
Sør-Odal
Åsnes

Sammen utgjør de Kongsvingerregionen Interkommunale politiske råd.

2. Fylkestinget i Innlandet vedtar vedlagte samarbeidsavtale med kommunene:
Gjøvik
Østre Toten
Vestre Toten
Nordre Land
Søndre Land

Sammen utgjør de Gjøvikregionen Interkommunale politiske råd.

3. Fylkestinget i Innlandet vedtar vedlagte samarbeidsavtale med kommunene:
Alvdal
Folldal
Os
Rendalen
Tolga

Tynset

Sammen utgjør de Interkommunalt politisk råd Nord-Østerdal (IPRNØ)

4. Fylkestinget i Innlandet vedtar vedlagte samarbeidsavtale med kommunene:

Åmot
Engerdal
Stor-Elvdal
Trysil
Våler
Elverum

Sammen utgjør de Sør-Østerdal interkommunale politiske råd

5. Fylkestinget i Innlandet vedtar vedlagte samarbeidsavtale med kommunene:

Nord-Aurdal
Sør-Aurdal
Øystre Slidre
Vestre Slidre
Etnedal
Vang

Sammen utgjør de Regionrådet i Valdres interkommunalt politisk råd

6. Fylkestinget i Innlandet vedtar vedlagte samarbeidsavtale med kommunene:

Hamar
Ringsaker
Stange
Løten

Sammen utgjør de Hamarregionen interkommunale politiske råd

7. Fylkestinget i Innlandet vedtar vedlagte samarbeidsavtale med kommunene:

Ringebu
Sør-Fron
Nord-Fron

Sammen utgjør de Midt-Gudbrandsdal Interkommunale politiske råd

8. Fylkestinget i Innlandet vedtar vedlagte samarbeidsavtale med kommunene:

Lillehammer
Gausdal
Øyer

Sammen utgjør de Lillehammer-regionen interkommunale politiske råd

9. Representantene som er oppnevnt som Innlandet fylkeskommunes representanter i interkommunale politiske råd, blir sittende, jf Fylkestingets behandling av sak 78/2023 i møte den 24.10.2023

Fylkestinget velger også selv sine varamedlemmer. Det må minst velges like mange varamedlemmer som medlemmer, jf kommunelovens § 18-3.

IPR Nord-Østerdalen

Iselin Vistekleiven AP og Svein Birger Ørsnes R

Som vara velges:

..... og .....

IPR Sør-Østerdal

Mona C Stormoen AP og Aud Hove SP

Som vara velges:

..... og .....

IPR Midt-Gudbrandsdalen:

Iselin Vistekleiven AP og Ole Mathias Rønaasen

Som vara velges:

..... og .....

IPR Valdres:

Tom Svetlet AP og Tom Håvard Noreng INP

Som vara velges:

..... og .....

Til IPR Gjøvikregionen:

Vegar Riseng H og Truls Gihlemoen FRP

Som vara velges:

..... og .....

IPR Kongsvingerregionen:

Johannes Christian Wahl Gran MDG og Stig Vaagan V

Som vara velges:

..... og .....

IPR Hamarregionen:

Joakim Ekseth H og Anne Lise Fredlund SV

Som vara velges:

..... og .....

IPR Lillehammer-regionen:

Per-Gunnar Sveen AP og Mari Gjestvang SP

Som vara velges:

..... og .....

Tron Bamrud
Fylkeskommunedirektør

Bakgrunn:

Fylkestinget i Innlandet behandlet sak om fylkeskommunalt medlemskap i de interkommunale politiske rådene (sak 78/2023) i sitt møte den 24. oktober 2023 og vedtok følgende: «Innlandet fylkeskommune går inn i en prosess med kommunene i Innlandet om mulig fylkeskommunalt medlemskap i de interkommunale politiske rådene». I samme sak valgte fylkestinget representanter til de interkommunale politiske rådene, og i vedtaket står det at de *«valgte representantene blir medlemmer av interkommunalt politisk råd dersom fylkeskommunen går inn som deltaker i rådet»*.

Vurdering opp mot FNs bærekraftsmål:

Regionalt samarbeid og utvikling støtter opp om flere av FNs bærekraftsmål, herunder bærekraftsmål 9, Industri, Innovasjon og infrastruktur, bærekraftsmål 11: Bærekraftige byer og lokalsamfunn, og mål nummer 17; Samarbeid for å nå målene.

Medvirkning fylkeskommunale råd:

Saken har ikke vært oversendt til de fylkeskommunale rådene.

Fakta

I forrige fylkestingsperiode inngikk Innlandet fylkeskommune en partnerskapsavtale med hver enkelt kommune. Partnerskapsmodellen skulle baseres på likeverdighet, konsensusprinsippet mm. Videre ble det bevilget partnerskapsmidler som skulle underbygge strategier og handlingsplaner som det interkommunale politiske rådet hadde vedtatt. Med kommunelovens krav til sammensetning av et IPR og de begrensninger som er knyttet til eksterne deltakere, har det imidlertid ikke vært mulig for fylkeskommunen å stille som likeverdig part. Dette var bakgrunnen for at fylkestinget høsten 2023 ikke gikk inn for en ny periode med partnerskapsavtale, men vedtok å starten prosessen som skulle føre til medlemskap. I 2024 og 2025 utbetaler fylkeskommunen tilskuddsmidler (samme beløp som partnerskapsmidlene) via tilsagnsbrev med kriterier og krav til rapportering.

Interkommunale politiske råd er å anse som folkevalgte organer. Det følger av kommuneloven § 8-1 andre ledd, at medlemmene av folkevalgte organer har møte-, tale- og forslagsrett i organets møter, og at det ikke kan gis slike rettigheter til andre enn organets medlemmer, hvis ikke noe annet følger av lov. Det er dermed ikke anledning til å gi andre enn medlemmene av organene i samarbeidet en generell møte- og talerett i representantskapet eller i møter i underordnede styringsorganer. Det vil si at kommuner og fylkeskommuner som ikke er med i samarbeidet, ikke kan få en generell møte- og talerett. I realiteten har det imidlertid vært slik at fylkeskommunen har møtt fast i samtlige IPR i Innlandet.

Innlandet fylkeskommune har i inneværende fylkestingsperiode oppnevnt to representanter til hvert interkommunale politiske råd (IPR) (oppnevnt i sak 78/2023). Flertallet av disse sitter i fylkesutvalget. Det har ikke vært valgt varaer, men hver enkelt representant har hatt ansvar for å skaffe vikar fra fylkesutvalget dersom vedkommende ikke kan møte.

Proessen – oppfølging av vedtak om medlemskap

Politisk ledelse gjennomførte i mars 2024 et digitalt møte med de politiske lederne av IPR-ene, der fylkeskommunalt medlemskap og ambisjoner for samarbeidet ble drøftet. Initiativet ble positivt mottatt og fylkesordfører oppsummerte med at tilbakemeldingene fra møtedeltakerne viser at det er modent å se på samhandlingen i IPR-ene. For å dekke behov for både kommunene og fylkeskommunen er struktur nødvendig. Formen på samarbeidet må

legge til rette for strategiske diskusjoner med mulighet for gode forberedelser og forutsigbarhet.

I etterkant av dette møtet har fylkeskommunens administrasjon, sammen med de daglige administrative lederne i IPR ene, samarbeidet om å få opp en mal for samarbeidsavtale for rådene i Innlandet, samt et felles saksfremlegg. Utgangspunktet for fylkeskommunen har vært at en ønsket en lik samarbeidsavtale for de interkommunale politiske rådene. Prosessen har vist at dette ikke har vært mulig, gitt at IPR ene tilpasses regionale behov og har ulik struktur med hensyn til underordnede styringsorgan. Avtalene er likevel tilnærmet like, og de fylkeskommunale forpliktelsene knyttet til oppmøte (antall møter) og finansiering vil være lik.

Samtlige interkommunale politiske råd, med unntak av Hadeland, har hatt samarbeidsavtalene oppe til diskusjon. For en del har imidlertid oversendelse av samarbeidsavtalen til kommunestyrene kommet sent på høsten. Dette var bakgrunnen for at fylkestinget ikke fikk denne saken opp i oktober 2024, som var den opprinnelige planen (se sak 86/2024).

Status er nå at mange av kommunestyrene i Innlandet har vedtatt avtalen hvor fylkeskommunen blir en del av det interkommunale politiske rådene, men fremdeles gjenstår det for noen kommuner å gjøre vedtak. I de rådene hvor alle kommunene har vedtatt samarbeidsavtalen som inkluderer fylkeskommunen, går Innlandet fylkeskommune inn som medlem i IPR ene så snart fylkestinget har vedtatt samarbeidsavtalen. For de andre vil dette skje så snart siste kommune har vedtatt avtalen.

For Nord-Gudbrandsdal har det vært en krevende situasjon knyttet til skole- og tilbudsstruktur saken, slik at det Interkommunale politiske rådet har behov for mer tid til å drøfte samarbeidsavtalen. Her vil en komme tilbake til dette i løpet av 2025. For Hadelands del har det ikke vært aktuelt med medlemskap idet det pågår en prosess knyttet til fylkesbytte, og fordi kun en av kommunene i Hadeland nært og naturlig IPR ligger i Innlandet.

Formaliteter knyttet til medlemskap og samarbeidsavtalen.

Når det opprettes et interkommunalt politisk råd, skal det inngås en skriftlig samarbeidsavtale mellom alle deltakerne i rådet, jf. Kommunelovens § 18-4. Det er kommunestyrene og fylkestinget som vedtar samarbeidsavtalen.

Nedenfor følger oversikt over de obligatoriske delene av samarbeidet, supplert med tekst fra Departementets veileder om interkommunalt samarbeid, og forklaringer fra fylkesadvokaten. Samme tekst ble også sendt til de daglige lederne som grunnlag for å utarbeide sak for kommunestyrene.

1 Navn og deltakere

Rådets navn må fremkomme i samarbeidsavtalen, jf. kommuneloven § 18-4 fjerde ledd bokstav a). Videre må det opplyses om rådet er et eget rettssubjekt, jf. kommuneloven § 18-4 fjerde ledd bokstav b). Det er ikke et lovkrav å nedtegne hvem som er kontorkommune/vertskommune, men det kan være fornuftig å ta med likevel. Hvis rådet er et selvstendig rettssubjekt, kan det også ansette og ha et arbeidsgiveransvar. Det har da også partsevne og kan påta seg plikter og rettigheter, registreres i enhetsregistret og selv inngå kontrakter.

2 Formål

Loven setter ikke krav til at samarbeidsavtalens formål skal nedfelles, men det kan likevel være hensiktsmessig, idet setter en naturlig ramme for rådets virkeområde. I departementets veileder om interkommunale politiske råd står det følgende: «*Samarbeidsmodellen er spesielt utviklet for politisk samarbeid om generelle samfunnsspørsmål som er av felles interesse for de kommunene og fylkeskommunene som er med i samarbeidet. Interkommunalt politisk råd skal ikke produsere tjenester, men være et samarbeidsforum*».

3 Myndighet og ansvar

Hvilke saker som rådet skal kunne behandle må komme frem av avtalen, jf. kommuneloven § 18-4 fjerde ledd bokstav d). Det er ikke gitt nærmere føring for hva dette er, men det vil naturlig nok være saker med en overordnet ramme som ikke kan være veldig detaljert. I departementets veileder står det: «*Et IPR kan for eksempel ha som oppgave å avgi høringsuttalelser om forhold som berører det geografiske området som dekkes av kommunene/fylkeskommunene som er med, utvikle politikk for området og gi tilskudd for å stimulere til utvikling innen nærmere bestemte områder. Videre kan interkommunale politiske råd brukes når kommunene i fellesskap ønsker å utvikle en region, for eksempel ved areal- og transportplanlegging. Et IPR kan også brukes som et strategisk organ for utviklingen av interkommunalt samarbeid mellom kommunene.*»

I tillegg må avtalen angi hvilken myndighet som er lagt til rådet jf. kommuneloven § 18-4 fjerde ledd bokstav e). Loven setter en egen begrensing om at rådet ikke kan treffe enkeltvedtak, men at det er anledning til å forvalte tilskuddsordninger. Beslutninger om interne forhold i samarbeidet er det anledning til å ta.

Det anbefales at rådet ikke gis anledning til å ta opp lån. Det vil sikre en forutsigbar økonomisk situasjon ved tiltredelse eller opprettholde deltakelse.

4 Representantskap

Etter kommuneloven § 18-4 fjerde ledd bokstav c) skal det angis hvor mange medlemmer den enkelte deltaker skal ha i representantskapet. Loven angir at det må være «minst ett medlem» og tilsvarende varamedlem. Det vil si at dersom det velges to medlemmer, må det også velges to varamedlemmer.

I avtalen er det valgfritt hvor mange man skal ha i representantskapet – loven sier kun «minst ett medlem». Grunnen til at det kan være lurt å skrive inn at det er en stemme per deltakerkommune/fylkeskommune, er at det kan være enighet om et ulikt antall medlemmer fra kommunene/fylkeskommunen inn i representantskapet. Da bør det presiseres at det likevel kun er en stemme per medlemskommune/fylkeskommune. Henvisningen til § 11-9 annet ledd er satt for å vise at det legges til grunn flertallsvotering.

Det er viktig å være klar over at representantskapet er et folkevalgt organ og det kan være greit å ta med dette i avtalen, selv om loven ikke setter krav til det.

Det er anledning til å avtale hvor lang tid medlemmene i representantskapet skal velges for. Dersom avtalen ikke angir dette, er man valgt for hele perioden.

Det er også valgfrihet med tanke på hvem som skal velges som leder og nestleder i representantskapet. Uten regulering i samarbeidsavtalen er det representantskapet som selv velger dette. Ledervervene kan vare hele periode, eller endres etter for eksempel to år. Gjenvalg kan skje. Om et bytte i perioden er hensiktsmessig blir da opp til organet.

Det kan også være greit å fastslå at fjernmøter kan avholdes. Dette trenger man ikke ha i avtalen, men av erfaring stilles ofte disse spørsmål. Kommuneloven § 11-7 angir at kommunestyre/fylkesting selv må vedta dette for at det kan praktiseres, og ved å ta det inn i samarbeidsavtalen vil det ikke være tvil om det er anledning.

Det bør vurderes behov for å oppnevne andre organer, også om det er behov for å opprette et styre.

I denne forbindelse er det viktig å reflektere over hvilke saker som skal løftes inn i et interkommunalt politisk råd, og hvilke saker som hører inn under andre samarbeidskonstellasjoner. Kjernen i samarbeidsmodellen er at det er et politisk samarbeid som behandler saker som er av felles interesse for alle deltakerne. At det er et politisk samarbeid, betyr at et interkommunalt politisk råd ikke kan samarbeide om å produsere tjenester. Ved samarbeid om tjenesteyting må kommunalt oppgavefelleskap eller andre samarbeidsmodeller brukes.

5 Administrasjon og Daglig leder

Det er ingen krav om at dette følger av samarbeidsavtalen. Det kan likevel være greit å ta med. Alle rådene har per i dag en daglig leder, og det er behov for styring av administrative forhold.

6 Finansiering og medlemskontingent

Den enkelte deltakeren har ubegrenset økonomisk ansvar for sin andel av rådets eller oppgavefelleskapets forpliktelser. Dette betyr at kommunene og ev. fylkeskommunen hefter for forpliktelsene de har i samarbeidet med hele sin formue. Til sammen skal andelene kommunene har utgjøre samarbeidets samlede forpliktelser. Det er ikke påkrevd at samarbeidsavtalen regulerer innskudd og finansiering. Det kan være fornuftig å regulere i avtalen for å slippe ytterligere styringsdokumenter for rådet. BDO har i en vurdering av dette temaet, skissert flere løsninger for innskudd.

Det eneste som må være med er eierandelen – og denne anbefales å settes lik for alle deltakere. Hvis man avviker fra likeprinsippet dette så skal dette beskrives nærmere.

Per i dag gir fylkeskommunen kr. 2 500 000 til samtlige Interkommunale politiske råd (med unntak av Hadeland nært og naturlig IPR som får kr. 1 250 000). Disse midlene skal per i dag primært gå til regional utvikling, men det er mulig å bruke av disse midlene for å finansiere halv lønn til daglig leder. Kommunene er i henhold til dagens avtale forpliktet til å legge minst kr. 1 000 000 inn som utviklingsmidler.

7 Møtegodtgjørelse

Det er ikke krav om at dette følger av samarbeidsavtalen, men vil bidra til klarhet i hvem som dekker denne kostnad.

8 Regnskap og Revisjon

Dette er heller ikke påkrevd i avtalen, men det kan være greit å ta med for helhetens skyld. Interkommunale politiske råd skal ha eget årsbudsjett og eget årsregnskap og årsberetning, se kommuneloven § 14-8 første ledd. Dette gjelder både hvis samarbeidet er eget rettssubjekt og hvis det ikke er eget rettssubjekt.

9 Nye medlem

Det er ikke et krav etter loven å ha med dette, men vil dekke et informasjonsbehov ved en slik behandling.

10 Endring av samarbeidsavtalen:

Endringer i samarbeidsavtalen som gjelder det obligatoriske innholdet i § 18-4 fjerde ledd, må vedtas på nytt av de enkelte kommunestyrene/fylkesting i alle deltakerkommunene. Det er ikke nødvendig å nedfelle dette i selve samarbeidsavtalen da det står i loven.

Endringer om andre forhold som ikke er obligatoriske, trenger ikke kommunestyre/fylkestingsbehandling. Disse endringer kan representantskapet gjøre med 2/3 flertall.

Det kan også avtales i samarbeidsavtalen at alle endringer av samarbeidsavtalen bør behandles i kommunestyret/fylkestinget. En god regel vil være å kreve kommunestyre/fylkestingsbehandling av alle endringer slik at man sikrer enighet om siste gjeldende avtale.

11 Uttreden

Det er krav om at dette opplyses i avtalen, jf. kommuneloven § 18-4 fjerde ledd bokstav g)

Det kan være fornuftig at denne fristen settes til minimum 6 måneder før uttreden og at oppsigelse/varsel om uttreden gis skriftlig til representantskapet. Lengden på fristen er valgfri, men det anbefales at fristen ikke settes for kort.

Dersom en deltaker ønsker å tre ut, bør man regulere hva som skjer med deltakerens eierandel. For å sikre videre drift av rådet bør det avtales at den enkelte deltaker frasier seg sine eierandeler. Dette vil også sikre en mer stabil drift av rådet. I motsatt fall, må rådet vurdere hvordan man skal beregne summen for eierandelen som tas ut.

12 Oppløsning

Det må fremkomme av avtalen hvordan dette skal skje. Jf. kommuneloven § 18-4 fjerde ledd bokstav h).

Loven regulerer ikke om det kan besluttes oppløsning ved alminnelig flertall eller om det bør være like strenge krav som ved endring av samarbeidsavtalen. Det anbefales at oppløsning må vedtas med 2/3 flertall og at oppløsning skal vedtas i hvert kommunestyre/fylkesting i tillegg.

Ved oppløsning må man ta stilling til hva man gjør med rådets eiendeler. Her kan det være fornuftig en tilbakeføring på bakgrunn av fordelingsnøkkel fastsatt ved siste års kontingentfastsettelse.

Loven legger opp til at man også må avtalefeste hvem som skal oppbevare arkivene. Jf. kommuneloven 18-4 fjerde ledd bokstav h).

Vedrørende saksbehandling:

Det er ikke krav om at regler for saksbehandling beskrives i samarbeidsavtalen.

Siden representantskapet anes som et folkevalgt organ, vil kommunelovens regler om saksbehandling legges til grunn. For et interkommunalt politisk råd fremkommer i kommuneloven § 18-1 siste ledd fremkommer at «De øvrige kapitlene i denne loven gjelder på tilsvarende måte så langt de passer for interkommunale politiske råd». Det vil si at saksbehandling i rådet bør følge kommuneloven kapittel 11. Her kan det være aktuelt å ta

med noe fra kommuneloven inn i avtalen for å understreke enkelte punkt, f.eks. innkalling, kunngjøring av møtet o.l.

Vedrørende andre organer:

Det kan opprettes et styre eller annet organ til styring av rådet, jf. kommuneloven § 18-3 fjerde ledd. Representantskapet velger selv en leder, en nestleder og øvrige medlemmer og varamedlemmer til slike organer. Hvorvidt man oppretter et styre eller et annet organ for drift, vil bero på flere forhold.

Normalt tar representantskapet beslutninger av større betydning, men representantskapet kan også ha møter med jevne mellomrom, som innebærer en mer delaktighet i driften. Daglig leder vil kunne utarbeide saker og drive saksforberedende arbeid, og innstille/presentere direkte til representantskapet. Det må gjøres vurderinger om hva et styre eventuelt skal brukes til. Dersom man velger å opprette et styre, må det fremkomme klart hvor mange som skal velges, hvem som skal velge dem og hvilke oppgaver og myndighet de skal ha.

Siden representantskapet er definert som et folkevalgt organ skal de velge medlem til styret/annet organ. De har også myndighet til å legge ned et slikt organ.

Vurderinger:

Fylkeskommunedirektøren anser, på bakgrunn av kommunelovens formelle krav knyttet til deltakelse i et IPR, at både kommunene og fylkeskommunen er tjent med at Innlandet fylkeskommune går inn som medlem i de interkommunale politiske rådene. Dette vil gi fylkeskommunen en tydeligere rolle i det regionale samarbeidet, og bidra til å videreutvikle et godt samarbeid på regionenes egne premisser. Innlandet fylkeskommune må gå inn som en likeverdig part som skal bidra inn i samarbeidet.

Det er per i dag ikke alle kommunestyre som har vedtatt samarbeidsavtalen. Likevel mener fylkeskommunedirektøren at fylkestinget bør vedta samtlige åtte samarbeidsavtaler. Alle disse rådene har utarbeidet et felles utkast til avtale. Dersom en kommune sier nei, eller ønsker endringer i det forlagte utkastet, må avtalen på ny behandles hos alle medlemmene som har et vedtak, altså ikke bare hos fylkeskommunen.

Det er en forventning fra de regionene hvor samtlige av kommunene allerede har gjort vedtak, om at avtalen trer i kraft tidlig i 2025. I disse rådene går fylkeskommunen inn som medlem etter fylkestingets vedtak. Når det gjelder de andre, vil medlemskapet gå fra den datoen da den siste kommunen har vedtatt avtalen.

For kommuner som ikke har vedtatt samarbeidsavtalen må det skje en videre prosess. Dersom det er enkelte interkommunale politiske råd hvor fylkeskommunen ikke går inn som medlem, må fylkestinget ta stilling til hvordan en skal forholde seg til disse rådene, både med tanke på samarbeid og tilskuddsmidler fra 2026.

Innlandet fylkeskommune vil gå inn med årlige tilskuddsmidler til de interkommunale politiske rådene hvor fylkeskommunen er medlem. Disse midlene er i realiteten en videreføring av partnerskapsmidlene fra forrige fylkestingsperiode. Noe av tilskuddsbeløpet kan, slik det var med partnerskapsmidlene, brukes til administrasjon. Hvert år vil IPR ene motta et tilskuddsbrev som vil gi noen overordnede føringer for bruken av midlene, slik det er gjort for 2024 og som det gjøres for 2025 (for 2025 har fylkestinget vedtatt at alle rådene får tilskuddsmidler, (se sak 106/2024)). For fylkeskommunen er det viktig å bidra til diskusjon rundt disponering av tilskuddsmidlene, ikke fordi fylkeskommunen skal opptre som en

«overkommune», men fordi fylkeskommunen, sammen med kommunene, statlige regioner og andre aktører i Innlandssamfunnet, har utarbeidet mål og strategier som skal følges opp, blant annet i de interkommunale politiske rådene. Bruken av utviklingsmidler må ses i sammenheng med dette.

Fylkespolitikernes ambisjoner om å få helt like avtaler i alle rådene har vist seg vanskelig å oppfylle i praksis. Samtidig er avtalene som nå foreligger laget etter samme mal og i stor grad likelydende.

Fylkestinget valgte ikke varamedlemmer når de oppnevnte representanter til IPR ene. Når fylkeskommunen går inn som medlem er det imidlertid lovpålagt med oppnevning av vararepresentanter, se kommunelovens § 18-4.

Konklusjon:

10. Fylkestinget i Innlandet vedtar vedlagte samarbeidsavtale med kommunene:

Eidskog
Grue
Kongsvinger
Nord-Odal
Sør-Odal
Åsnes

Sammen utgjør de Kongsvingerregionen Interkommunale politiske råd.

11. Fylkestinget i Innlandet vedtar vedlagte samarbeidsavtale med kommunene:

Gjøvik
Østre Toten
Vestre Toten
Nordre Land
Søndre Land

Sammen utgjør de Gjøvikregionen Interkommunale politiske råd.

12. Fylkestinget i Innlandet vedtar vedlagte samarbeidsavtale med kommunene:

Alvdal
Folldal
Os
Rendalen
Tolga
Tynset

Sammen utgjør de Interkommunalt politisk råd Nord-Østerdal (IPRNØ)

13. Fylkestinget i Innlandet vedtar vedlagte samarbeidsavtale med kommunene:

Åmot
Engerdal
Stor-Elvdal
Trysil

Våler
Elverum

Sammen utgjør de Sør-Østerdal interkommunale politiske råd

14. Fylkestinget i Innlandet vedtar vedlagte samarbeidsavtale med kommunene:
Nord-Aurdal
Sør-Aurdal
Øystre Slidre
Vestre Slidre
Etnedal
Vang

Sammen utgjør de Regionrådet i Valdres interkommunalt politisk råd

15. Fylkestinget i Innlandet vedtar vedlagte samarbeidsavtale med kommunene:
Hamar
Ringsaker
Stange
Løten

Sammen utgjør de Hamarregionen interkommunale politiske råd

16. Fylkestinget i Innlandet vedtar vedlagte samarbeidsavtale med kommunene:
Ringebu
Sør-Fron
Nord-Fron

Sammen utgjør de Midt-Gudbrandsdal Interkommunale politiske råd

17. Fylkestinget i Innlandet vedtar vedlagte samarbeidsavtale med kommunene:
Lillehammer
Gausdal
Øyer

Sammen utgjør de Lillehammer-regionen interkommunale politiske råd

18. Representantene som er oppnevnt som Innlandet fylkeskommunes representanter i interkommunale politiske råd, blir sittende, jf Fylkestingets behandling av sak 78/2023 i møte den 24.10.2023

Fylkestinget velger også selv sine varamedlemmer. Det må minst velges like mange varamedlemmer som medlemmer, jf kommunelovens **§ 18-3**.

Loven har ikke noen øvre grense for antall varamedlemmer som kan velges. Som faste varerepresentanter

IPR Nord-Østerdalen

Iselin Vistekleiven AP og Svein Birger Ørsnes R

Som vara velges:

..... og .....

IPR Sør-Østerdal

Mona C Stormoen AP og Aud Hove SP

Som vara velges:

..... og .....

IPR Midt-Gudbrandsdalen:

Iselin Vistekleiven AP og Ole Mathias Rønaasen

Som vara velges:

..... og .....

IPR Valdres:

Tom Svetlet AP og Tom Håvard Noreng INP

Som vara velges:

..... og .....

Til IPR Gjøvikregionen:

Vegar Riseng H og Truls Gihlemoen FRP

Som vara velges:

..... og .....

IPR Kongsvingerregionen:

Johannes Christian Wahl Gran MDG og Stig Vaagan V

Som vara velges:

..... og .....

IPR Hamarregionen:

Joakim Ekseth H og Anne Lise Fredlund SV

Som vara velges:

..... og .....

IPR Lillehammer-regionen:

Per-Gunnar Sveen AP og Mari Gjestvang SP

Som vara velges:

..... og .....

Arkivreferanse: 2025/5475-1
Arkivkode:
Saksbehandler: Petter Nordtorp Mølmen
Adm.enhet: Samferdsel - Økonomi og
kontrakt
Dato: 27.01.2025

Utvalg	Møtedato	Saksnummer
Fylkesutvalget	04.02.2025	
Fylkestinget	11.02.2025	

Kollektivtjenester 2026 – kostnadsutvikling og kostnadsreducerende tiltak

Fylkeskommunedirektørens innstilling til vedtak:

1. Fylkestinget støtter opp om tiltak som medfører at kollektivtransport innrettes slik at det blir mest mulig kollektivtransport for pengene.
2. Valg av type drivstoff vurderes i den enkelte kontrakt.
3. Det settes ikke minimumskrav til stillingsstørrelse for bussjåfører i kontraktene.
4. Sikkerhetskravene for buss skal følge lovfestede krav i kjøretøyforskriften.
5. Transportberedskap blir generelt ivaretatt av fylkeskommunens som en del av beredskapsarbeidet.
6. Nettokontraktene til Innlandet fylkeskommune fases ut i forbindelse med at nye kontrakter skal konkurransenutsettes

Tron Bamrud
Fylkeskommunedirektør

Bakgrunn for saken

Innlandet fylkeskommune avlyste i desember 2024 anbudskonkurransen for områdene Glåmdalen og Valdres-Land med en opsjon for Gran kommune. Årsaken var sterk kostnadsvekst. Rammene for disse kontraktene ville gått ut over det som er fastsatt til kollektivtransport i gjeldende økonomiplan.

Konkurransen ble gjennomført som en konkurranse med forhandlinger, der tilbyderne leverte et første tilbud som var gjenstand for forhandlinger og tilbakemeldinger, før innlevering av endelig tilbud. De første tilbudene var høyt priset, og prisen ble forsøkt redusert gjennom dialog om kostnadsreduserende tiltak. Innlandstrafikk fjernet blant annet krav om toalett på linjer over en time og reduserte størrelsen på bussene på en rekke linjer. Ved mottak av endelig tilbud var prisen imidlertid fortsatt høy.

Vår vurdering ble at konkurransen måtte avlyses på grunn av manglende budsjettmessig dekning.

Det er kostnadsvekst i bransjen generelt og derfor opplever alle fylkeskommunene denne kostnadsveksten. Dette knytter seg til krav til ny teknologi, økt sikkerhet, geopolitisk uro som påvirker renter og lønnsomhet, drivstoff-priser, produksjon av busser mv. Det er også utfordringer knyttet til rekruttering til bransjen og sykefravær.

Fylkeskommunedirektøren legger frem denne saken med forslag til vedtak som kan bidra til å redusere kostnadsveksten.

Vurdering opp mot FNs bærekraftsmål

Saken bygger opp under flere av FNs bærekraftsmål; 7, 8, 9, 10, 11 og 13.

Medvirkning fra fylkeskommunale råd og andre aktører

Medvirkning fra fylkeskommunale råd og andre aktører er vurdert som ikke relevant for denne saken.

Kollektivtransport – bærebjelken er skoleskyss

Det fylkeskommunale kollektivtilbudet er bygd opp med regionlinjer, bybusslinjer og lokal-/skolelinjer. Kollektivtilbudet er avhengig av skolestrukturen og kundegrunnlaget, og vil derfor variere fra region til region.

I distriktene er det behovet for skoleskyss som er grunnlaget for kollektivtilbudet, og alle lokal-/skolelinjer kan benyttes av ordinære reisende. I byene og mellom regionene er betalende passasjerer, som arbeidspendlere, studenter, barn, ungdom og eldre, en større

del av passasjergrunnlaget. Dette inkluderer også elever som ikke har lovfestet rett til skoleskyss.

Retten til skoleskyss er hjemlet i Opplæringsloven § 28-7. Ca. 75 prosent av de økonomiske midlene som er tildelt kollektivtransport i regi av Innlandet fylkeskommune, går til skoleskyss. Det at skyssen er lovpålagt, at skolene har faste oppmøtetider, og elevene ikke kan leveres for tidlig eller for sent, medfører at antall busser og en stor del av kjøringen i Innlandet er styrt av dette. Dette påvirker mulighetene Innlandstrafikk har til å redusere kostnadene.

Endringer i skolestrukturen

Det er vedtatt endringer i skolestrukturen for de videregående skolene i Innlandet. Endringen iverksettes fra skoleåret 2025/2026. Dette medfører økte kostnader for skoleskyssen.

Fylkestinget vedtok å øke rammen for kollektivtransporten med 11 mill. kroner i 2025 (1/2 års virkning) knyttet til dette – og økende til 22 mill. kroner i 2026 og 25 mill. kroner fra 2027, jf. vedtatt Økonomiplan 2025-2028/Årsbudsjett 2025. Hva kostnaden blir for skoleskyssen ifm. endringene i skolestrukturen er avhengige av hvor berørte elever søker seg og får sin endelige skoleplass.

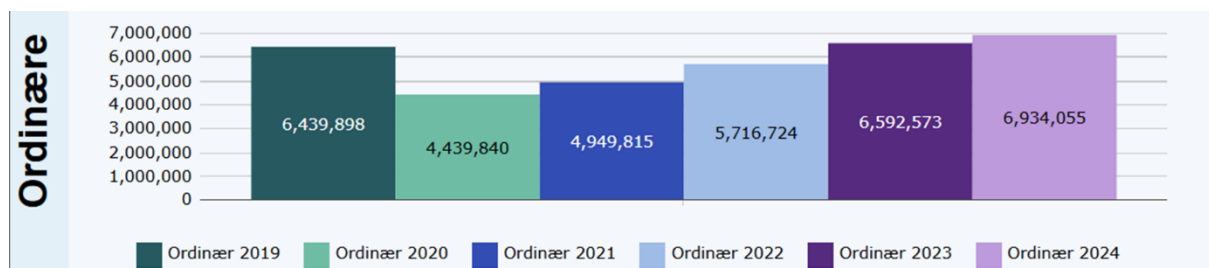
Det pågår også endringer i grunnskolestrukturen i mange kommuner i Innlandet. Dette er blant annet i Stange, Trysil, Østre Toten, Løten, Sør-Fron og Åsnes kommuner. Færre barne- og ungdomsskoler gir økt behov for lovpålagt skoleskyss, som igjen gir økte utgifter for fylkeskommunen.

Budsjett

De totale indeksene for kontraktene i Innlandet har økt med 6,1 prosent i året, i gjennomsnitt, fra 2021 til 2024, dvs. betydelig høyere enn den kommunale deflatoren gjennom de årlige statsbudsjettene i samme periode.

Samlet sett har Innlandet fylkeskommune kostnader på 145 mill. kroner årlig som ikke er kompensert gjennom inntektssystemet.

Innlandstrafikk har etter fylkestingsvedtak 69/22, om å bevilge 100 mill. kroner mer til kollektivtransport, klart å opprettholde ruteproduksjonen og har hatt en positiv økning i antallet reisende. Fra 2023 til 2024 har det vært en økning av ordinære betalende reisende på 5,2 prosent.

I de tre siste økonomiplanene er det vedtatt rammeøkninger til kollektivtransporten – se oversikt under. I tillegg er det i budsjettjusteringsaker i løpet av året vedtatt engangstiltak det enkelte år – herunder for eksempel «buss for en tier» mm.

Mill. kroner	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Økonomiplan 2023-2026						
Rammeøkning	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Forventet effektivisering skoleskys	-5,0	-15,0	-20,0	-20,0	-20,0	-20,0
Reklame på busser	-3,0	-5,0	-5,0	-5,0	-5,0	-5,0
Økonomiplan 2024-2027						
Prosjekt - øke andelen kollektivreisende mellom bopel og arb.plass		1,0	2,0			
Økonomiplan 2025-2028						
Økt CO2-avgift			4,4	4,4	4,4	4,4
Økte kostnader kollektivtransporten			15,6	30,0	30,0	30,0
Buss for en 10-er			9,0	9,0	9,0	9,0
Omlagging bussruter ift skoleendringer			11,0	22,0	25,0	25,0
Opprettholde bussruter på bevegelige helligdager/nattbuss			7,0	7,0	7,0	7,0
Salg av reklame på buss (innvendig)			-0,5	-0,5	-0,5	-0,5
Sum	92	81	124	147	150	150

Varige økninger i driftsutgiftene

I økonomiplanen for 2025-2028 og årsbudsjettet for 2025 legges det opp til store varige økninger i driftsutgiftene. Selv om kostnadsøkningene i kollektivtransporten ikke er forventet å påvirke årsbudsjettet 2025, vil det få effekt fra 2026 og fremover. I de kommende rulleringer av økonomiplanen må økte kostnader finansieres gjennom økte budsjetttrammer, høyere billettpriser og/eller kostnadsreducerende tiltak.

Årsakene til kostnadsøkningene

Miljøkrav

Fra 1. januar 2024 gjelder det et nasjonalt krav til nullutslipp i offentlige anskaffelser av buss klasse I (bybusser). Nullutslippsbusser drives av elektrisitet, hydrogen eller biogass.

I vedtak i FT-sak 1/23 står det at anskaffelsene bedre skal tilpasses lokale forhold. Det står videre at bruk av nullutslippskjøretøy skal være et krav og/eller premieres i alle fremtidige kollektivanbud og at bussene skal være tilpasset faktiske forhold.

Miljøkravet i anbudskonkurransen som ble avlyst i desember 2024, var fossilfritt drivstoff og nullutslipp for bybusser (klasse I), jf. lovverket. I tillegg var det et tildelingskriterium som fremmet nullutslipp (vektet 10 %), jf. fylkestingsvedtak i sak 1/23 pkt. 2. Tilbyderne leverte to tilbud på hvert kontraktsområde, der ett hadde en større andel nullutslipp/elektrisitet og ett hadde en større andel avansert biodiesel (HVO = hydrogenert vegetabilisk olje, 2. generasjons biodiesel).

Når det gjelder klimagassutslipp (CO₂), er vår vurdering at fossilfritt drivstoff, med bruk av avansert biodiesel (2. generasjon HVO), har en klimaeffekt som er sammenlignbar med nullutslipp (elektrisitet). En nullutslippsløsning gir imidlertid en bedre effekt på lokale utslipp. Standard autodiesel er også et alternativ som har et krav til innblanding av biodiesel, men det har mindre klimaeffekt.

Krav om nullutslippskjøretøy gir oss nye sårbarheter i det å sikre tilstrekkelig transportberedskap. Analyser gjort av Transportøkonomisk institutt¹ og andre risiko- og sårbarhetsvurderinger ved bruk av nullutslippskjøretøy peker på sårbarheter som: redusert rekkevidde, begrenset ladeinfrastruktur, lang ladetid, sårbart for strømbortfall og klimatisk forhold, sårbart for cyberangrep, behov for flere kjøretøy for å dekke samme transportjobben som busser med andre energibærere gjør i dag, forsyningssikkerhet (teknologiavhengighet) og økonomiske konsekvenser.

¹ 360 graders analyse av potensialet for nullutslippskjøretøy, TØI rapport 1744/2019

FT-sak 1/23 medfører at fylkeskommunen i stor grad bindes til valg av nullutslippsbusser som er fordyrende.

Sikkerhet i buss

Sjåførens sikkerhet har tidligere ikke vært godt nok ivaretatt av kjøretøyforskriften. I oktober 2023 kom krav til frontkollisjonsvern (R29) for buss. Tidligere var det kun langdistansebusser uten ståplasser, med lov til å kjøre 100 km i timen, som hadde dette.

Innlandstrafikk hadde 11.3.2021 en bussulykke på Tangen, Stange kommune. Statens havarikommisjon (SHK) tilrådte at:

- Innlandet fylkeskommune, i utforming og oppfølging av kontrakter for kollektivtransport, legger økt vekt på trafikk sikkerhetsfaktorer og benytter hele sitt kompetanse- og ansvarsområde som veieier og byggherre (2022/07T).
- Innlandet fylkeskommune inkluderer forsterket kollisjonssikkerhet for bussførere utover gjeldende regelverk, som et krav i kontrakter for kollektivtransport (2022/08T).

Fylkestinget vedtok i sak 1/23, nr.12, at i framtidige anbud skal det stilles strenge krav til sikkerhet for sjåførene i bussene. Trygghet for bussjåførene må være førende for hvem som vinner anbud.

At Innlandet fylkeskommune benytter hele sitt kompetanse-/ansvarsområde er ivaretatt i alle nye kontrakter. Dette gjelder økt kommunikasjon mellom driftsoperatører og bussoperatør samt bruk av den kunnskapen vi har ifm. gjennomgang av farlige kurver. Den nevnte kollisjonssikkerheten (R29) ble etablert etter ulykken i Stange, og sikkerhet for sjåføren er i dag forbedret.

Heltidsstillinger

I FT-sak 1/23 vedtok fylkestinget at krav til arbeidsvilkår skal inngå ved anskaffelser av transporttjenester. Fylkestinget vedtok at 80 prosent av sjåførstillingene skal være heltid i kontraktsperioden.

Ettersom skoleskyss utgjør hoveddelen av kollektivtransporten i regi av Innlandstrafikk, er det mest behov for sjåfører på morgenen og på ettermiddagene. Et krav om 80 prosent heltidsstillinger er fordyrende fordi kravet er høyere enn det faktiske behovet for heltidsstillinger.

Et tildelingskriterium om krav til heltidsstillinger ble også vurdert av KS-advokatene, og det ble vurdert at dette kunne virke konkurransebegrensende etter anskaffelsesloven § 4. og mangler tilknytning til kontraktens gjenstand, jf. anskaffelsesloven § 5.

Sjåfører tilsettes ofte i større stillinger enn det faktiske behovet tilsier, for at operatørene skal få ansatt sjåfører. Ettersom det totalt sett er mangel på sjåfører, kan det være uheldig å operere med for mange heltidsstillinger, i forhold til behovet. Det kan også tenkes at dette gir dagens transportører en fordel, noe som svekker konkurransen.

Direkte tildelte kontrakter

I FT-sak 1/23 og 27/24 ble det vedtatt at fylkeskommunen skal videreføre tildeling av oppdrag direkte til fem operatører, iht. Kollektivtrafikkforordningen artikkel 5, pkt. 4.

I saksfremlegget fremkom det at direkte tildelte kontrakter er om lag 11 prosent dyrere enn kontrakter på anbud. Det lå ikke noen økonomisk inndekning av merkostnadene i vedtaket.

Innlandet fylkeskommune har slike direkte tildelte kontrakter i Nord-Torpa, Etnedal, Snertingdal, Ringebru og Lesja/Dovre. Tilsvarende kontrakter i Hedmark ble avsluttet i 2015/2016.

Kostnadsnivået i busskontrakter er knyttet til antall busser, antall rutekilometer og kontraktens varighet. Felles for de direkte tildelte kontraktene er at disse selskapene kjører i områder med begrenset kjøring (selskapene får dermed lite gjennomsnittlig kjøring per år sammenliknet med de konkurranseutsatte kontraktene).

Det er også en utfordring med gjennomgående busslinjer som går gjennom flere kontraktsområder. Dette har betydning for helhetlig planlegging av rutetilbudet i Innlandet, som er ressurskrevende og dermed kostnadsdrivende.

Gran kommune

Gran kommune har søkt om overgang til Akershus fylke. En slik beslutning tas av Stortinget. Statsforvalteren i Innlandet, som legger frem saken for departementet, har anbefalt at Gran kommune får bytte fylke. Dette vil gjelde fra 2028.

Samarbeid og prosess med overgang av busstransporten til Akershus fylke er igangsatt.

Bussanbudet for Valdres-Land inneholdt en opsjon for Gran kommune, da Gran kommune har søkt om overføring til Akershus fylke

Denne opsijonen ble vektet forholdsvis lavt og påvirket derfor ikke konkurransen som helhet.

Kostnadsutviklingen for kollektivtransport i Norge

Over tid har det vært en betydelig kostnadsøkning i kollektivbransjen i Norge, som ikke har blitt kompensert gjennom tilskuddsordninger eller lignende mekanismer. Dette har ført til en belastning på fylkeskommunale budsjetter.

I sin rapport om kollektivtrafikken for perioden 2019-2023, konkluderer Transportøkonomisk institutt (TØI) med at kostnadene ved å produsere kollektivtransporttjenester har økt med 34 prosent fra 2019 til 2023. I 2024 hadde kollektivtrafikken en underdekning på 1 milliard kroner, og ifølge KS er det behov for ytterligere 1,7 milliarder kroner i 2025 for å dekke fylkeskommunal kollektivtrafikk.

Hovedutvalg for samferdsel fikk i møte 4.10.2023 presentert et anslag over kostnadsøkninger fra 24,3 prosent (ved kombinert bruk av biodiesel HVO og elektrisitet) til 37,9 prosent (kun elektrisitet) for kommende busskonkurranse «Østerdalen 2025». Kostnadsøkningen ble over 30 prosent.

Anbudskonkurransen – «Kollektivtjenester 2026»

I konkurransene for "Kollektivtjenester 2026 - Glåmdalen og Valdres-Land", mottok vi tilbud fra to tilbydere i begge kontraktsområdene. Sammensetning av drivstoffløsninger var den eneste forskjellen på tilbudene.

Normalt har vi tre eller flere tilbydere i våre anbudskonkurranser og vi opererer nå helt på grensen for å oppnå reell konkurranse. To tilbydere er et absolutt minimum for å oppnå konkurranse. Det finnes kun 8 landsdekkende tilbydere i Norge, samt noen større lokale aktører.

Årsaken til færre tilbydere vurderes å være at kontrakter i distriktsområdene i Innlandet fylke er mindre attraktive enn i byene rundt Mjøsa, da disse kontraktene hovedsakelig kun omfatter skolekjøring.

Kontraktslengde og bussenes levetid

Erfaringer fra tidligere konkurranser tilsier at kontrakter med varighet over ti år, vil føre til at kostnader mellom ulike drivstoffløsninger jevnes ut. Dieselløsninger er billigere på kort sikt, mens elektrisitet er billigere på lang sikt da service-/vedlikeholdskostnadene er lavere for elektriske busser.

Langvarige kontrakter er fordelaktig da Innlandet fylke har mye skoleskysst som medfører lav utnyttelse av bussmateriellet. Normalt varer en buss ca. 1.000.000 kilometer før den blir vurdert erstattet. Innlandstrafikk erfarer at busser i våre kontrakter ikke har kommet opp i dette kilometerantallet i løpet av en tiårskontrakt. I de fleste tilfeller kan ikke disse bussene benyttes i nye kontrakter grunnet andre krav til bussmateriellet, både gjennom fylkestingsvedtak og nasjonale lovregler.

Totalberedskapsmeldingen

Den 10. januar 2025 kom «Melding til stortinget nr. 9 (2024 – 2025)

Totalberedskapsmeldingen - Forberedt på kriser og krig».

Stortingsmeldingen blir ivaretatt i forbindelse med fylkeskommunens beredskapsarbeid.

I kommende kontrakter for transporttjenester vil eventuelle krav om tilpassing til beredskapen bli ivaretatt.

Transporberedskap

Fylkeskommunen har ansvaret for regional tilpasset sivil transportberedskap etter forskrift om sivil transportberedskap. En viktig ressurs i transportberedskapen er busselskapene med materiell og personell for å kunne utføre personelltransport i hele krisespekteret fra fredstid til krise og krig. Transport er en samfunnskritisk funksjon, inngår som en funksjon i Totalforsvaret og er en del av de sju grunnleggende kravene fra NATO om sivil motstandskraft (artikkel 3). Det innebærer at fylkeskommunen og busselskapene må jobbe for å sikre funksjonsevnen så godt som mulig.

Dagens trusselbilde, inkludert en krevende sikkerhetspolitisk situasjon i Europa, innebærer at samfunnet, og spesielt Totalforsvaret, må øke sin motstandskraft og forberede seg for kriser og krig, slik Regjeringen fastslår i Totalberedskapsmeldingen (Meld. St. 9 2024-2025) – Forberedt på kriser og krig. I meldingen påpeker Regjeringen ansvaret som fylkeskommunene har for sivil transportberedskap og at dette ansvaret må tydeliggjøres. Samtidig sier Regjeringen i meldingen at de vil legge til rette for at fylkeskommunen har bedre forutsetninger for å ivareta sitt ansvar innenfor samfunnssikkerhets- og beredskapsfeltet.

Kostnadsreducerende tiltak

Kostnadsutviklingen for offentlig innkjøp av busstjenester er godt dokumentert av ulike rapporter, både av Transportøkonomisk institutt (TØI), NHO Transport (NHO), Oslo Economics, KS og av anbudskonkurransene som er gjennomført i Innlandet fylkeskommune.

Det er ikke sannsynlig at kostnadsøkningen i de nylig utlyste kontraktene kan reduseres kun ved å gjennomføre en ny konkurranse. Dette må gjøres sammen med en endring eller reduksjon i rutetilbudet som ligger til grunn i konkurransen. Alle våre kontrakter, også de avlyste, har mekanismer for å endre ruteproduksjonen. Det kostnadsreducerende tiltaket som gjør størst utslag er å redusere det totale rutetilbudet. Vi har derfor sett på ulike

scenarier og tatt utgangspunkt i fylkestingssak 69/2022 - Handlingsplan for fylkeskommunens kollektivtransport 2023-2026 senario 1.

Oppsummering og konklusjon

Kostnadsutviklingen for offentlig innkjøp av busstjenester er godt dokumentert av ulike rapporter, både av Transportøkonomisk institutt (TØI), NHO Transport (NHO), Oslo Economics, KS og av de anbudskonkurransene som er gjennomført i Innlandet fylkeskommune.

De økte kostnadene kan ikke reduseres ved gjennomføring av ny anbudskonkurranse alene, men må gjøres sammen med en endring i tidligere politiske vedtak og et mulig redusert rutetilbud som ligger til grunn i anbudskonkurransene og Handlingsplan for fylkeskommunens kollektivtransport 2023-2026.

En reduksjon i det ordinære rutetilbudet kan føre til færre reisende og dermed lavere billettinntekter.

Vedlegg:

Handlingsplan for fylkeskommunens kollektivtransport 2023-2026.

Mobilitetsstrategi for Innlandet 2021-2030.

Søknad til DOGAs Gnist-program

Søknad Gnist innovasjon 2025-2026*

[1. Om utfordringen dere skal jobbe med](#)

[2. Finansiering](#)

[3. Organisering](#)

[4. Kontaktpersoner](#)

[5. Annet](#)

Utvelgelsen gjøres særlig ut ifra fire kriterier: bærekraftsambisjoner, forankring i lokalsamfunnet og internt i kommunen, endringsvilje og innovasjonspotensial og overføringsverdi til andre kommuner. [Les om prosessen og utvelgelseskriteriene her](#)

1. Om utfordringen dere skal jobbe med

Hvilken kommune er søknaden for?

Region Hadeland, ved Gran, Lunner og Jevnaker kommuner.

a Beskriv utfordringen

I Gnist innovasjon skal dere jobbe i tidligste fasen av en innovasjonsprosess. En viktig del av denne fasen er å utvide forståelsen av utfordringen dere skal jobbe med. Beskriv utfordringen slik dere ser den nå, og hvilke behov den svarer på. Husk å beskrive selve utfordringen, ikke mulige løsninger. Dere må søke med en reell stedlig utfordring, men det er ikke et krav at det er en nyoppstått utfordring. Søk gjerne med noe dere har jobbet med tidligere, uten at dere har kommet frem til en realiserbar og bærekraftig løsning. Maksimalt 3000 tegn.

En region i randsonen

Hadeland er et historisk og naturrikt område, med en vakker blanding av landlige landskap, fjorder, skog og kulturarv. Regionen består av kommunene Gran, Lunner og Jevnaker, og er delt mellom Innlandet og Akershus fylker. Av flere årsaker, blant annet regionreformen, har Hadeland blitt dratt i ulike retninger, noe som de siste årene har vanskeliggjort samarbeidet mellom kommunene, og har bremsset arbeidet med å løfte regionen frem. I randsonen mellom by og land, har regionen falt utenfor en rekke utviklingsmuligheter, og har dermed havnet bakpå, for eksempel når det kommer til samferdsel. Uten et tungt faglig kompetansemiljø eller god nok infrastruktur, har man ikke lykkes med å utnytte "Gardemoen-effekten" eller bygge en kultur for å foredle Hadelands verdier. Lavinntektskommunene står overfor store demografiutfordringer og mangel på kompetansearbeidskraft. De har et presserende behov for å styrke bo- og blilyst, få økt tilflytting, flere næringsetableringer og økt rekruttering. Tydeligere synlighet kan møte noen av disse behovene.

Vår utfordring: Hadeland er en blindsonen på Østlandet, og blir ofte oversett i valg av nytt bosted, ny jobb eller sted å etablere næring.

* Blå tekst er spørsmål i søknadsskjema, inkludert hjelpetekst

Merkevaren Hadeland

Hadeland som begrep er en sterk identitetsmarkør og et merkevarenavn med lang historie. Flere undersøkelser og kampanjeresultater viser at de fleste har hørt om Hadeland, men de færreste vet sikkert hvor regionen ligger, eller hva som er de viktigste verdiene og mulighetene. For mange er opplevd avstand mye større enn realiteten. I arbeidet med å få Hadeland ut av blindsonen, har man jobbet på ulike måter, og de siste årene har det i stor grad vært sentrert rundt merkevarebygging og markedsføring. Det er jobbet systematisk med annonsekampanjer, sosiale medier, nettsider, samt forsterkning av tilstøtende prosjekter.

Hadelandsregionen profileres under slagordet «Nært og naturlig», og utviklingsstrategier er knyttet til grønne og bærekraftige verdier. I dette bildet står landbruket sentralt. Flere tusen år med matproduksjon og aktivt landbruk har gitt regionen et særegent og vakkert kulturlandskap – med stor nærings- og opplevelsesverdi. På Hadeland finnes et av Norges utvalgte kulturlandskap, valgt ut på grunn av sine unike natur- og kulturverdier. Det eksisterer en sterk lokal stolthet knyttet til regionens landskap, landbruk og mattradisjoner. Med dette som bakteppe, peker **lokalmat** seg ut som et relevant område hvor man kan spisse arbeidet med synlighet. Lokalmat er viktig for verdiskapningen i landbruket, for vår identitet og matkultur, for god helse, for miljø og klima, og for økt selvforsyning og beredskap. Lokalmat på Hadeland er fortid, nåtid og fremtid, og et innovativt arbeid med temaet kan løfte regionen ut av blindsonen. På hvilken måte, i hvilken retning eller med hvilket tyngdepunkt, er noe av det man ønsker å utforske i en Gnist-prosess.

b Bærekraft

Målet med Gnist innovasjon er mer bærekraftig lokalsamfunnsutvikling. Hvilke ambisjoner har dere for sosial, miljømessig og økonomisk bærekraft? Forsøk å gi en kort beskrivelse av hvordan arbeidet med utfordringen deres kan bidra til å nå disse ambisjonene. Maksimalt 1500 tegn

De tre kommunene er sertifisert som bærekraftige reisemål via Visit Øst-Norge. De er med dette forpliktet til å følge retningslinjer og kriterier for å fremme bærekraftig turisme, og viser ambisjoner på området. Bærekraftig turisme skal også legge til rette for god utvikling for lokalsamfunnet.

Miljø

Hadeland har gjennom mange år jobbet med bærekraft under mottoet "leve i takt med naturens bæreevne", men dette har kommet litt i skyggen av de siste årenes diskusjon om samarbeid og regionreform. Man ønsker nå igjen å løfte disse verdiene, og Hadeland har alle de riktige forutsetningene for å kunne lykkes.

Økonomisk

Målet er å skape attraktivitet slik at man tiltrekker seg innovative bedrifter innen fornybar energi, sirkulærøkonomi og bærekraftig matproduksjon. En ambisjon på sikt er å etablere Hadeland som et kompetansesenter – en innovativ hub – for bærekraftig utvikling innen lokalmat. Den lokale næringshagen har nylig avsluttet et treårig

bærekraftsprosjekt (Bærekraft Hadeland) hvor representanter fra 62 virksomheter, samt fra kommunene og IPR (interkommunalt politisk råd), deltok. Prosjektet er vedtatt forlenget, og i "Hadeland 2030" er bærekraftsmål og lønnsomhet satt høyt.

Sosialt

Med økt synlighet og styrking av næringslivet, skapes det større rom for å legge til rette for sosial bærekraft. Høyere aktivitet betyr et mer variert arbeidsmarked og flere jobber til dem som faller utenfor. I innovasjonsprosessen skal det jobbes aktivt med inkludering og medvirkning.

c Innovasjon

Vi ser etter endringsvillige kommuner som ønsker å utforske, utvikle og prøve nye metoder og løsninger. Beskriv kort hvordan dere og eventuelle samarbeidspartnere er rustet for å jobbe på nye måter. Beskriv også hvilket innovasjonspotensial dere ser i utfordringen. Maksimalt 1500 tegn.

Prosesen med å rigge for endring er godt i gang. De to siste årene har det blitt jobbet hardt for en forankring for å tenke nytt, på ulike nivåer i kommunene. Her har blant andre ordførere, kommunedirektører, bo- og næringsrådgivere og kommunikasjonsansvarlige bidratt i prosessen. Det er opprettet møteplasser mellom kommunene og aktører innen kommunikasjon, kompetanse og næring, og det jobbes med å sette opp flere kommunale nettverk.

Det er generelt stor interesse og entusiasme knyttet til lokalmat og landbruk på Hadeland. I tillegg til nasjonale og internasjonale priser tildelte Jevnaker miljøprisen til Hadeland andelslandbruk i 2023. Under Hadelandskonferansen ble det i 2024 delt ut to priser: Næringsmotprisen (fra Hadelandshagen) ble tildelt Ask Spekehus, for innovativt arbeid med spekemat. Hadelandsprisen (fra Avisen Hadeland) ble tildelt Olav Lie-Nielsen, for arbeidet med lokalmat.

Lokale fyrtårn innen lokalmat vil være naturlige samarbeidspartnere. Flere jobber innovativt og bærekraftig, og bringer på ulike vis inn faglige og fremtidsrettede perspektiver. Tre er nevnt, andre er De Haes Gartneri, Lizas småbruk, Hemlaga på Næs, Skari gård og Heier Du Rietz. Nasjonale fyrtårn som Kistefos, Hadeland Glassverk og Granavollen, vil også kunne inspirere og bidra til innovasjon.

Kombinasjonen av Hadelands tradisjoner, mange kvaliteter og muligheter, samt pågående prosesser forankret over tid, kan gi innovative resultater. Her er grunnen beredt og viljen til endring stor.

d Overføringsverdi

Vi ser etter prosjekter som andre kommuner kan lære noe av. Hva mener dere andre kommuner kan lære av dere? Maksimalt 1500 tegn.

Mange kommuner ligger i randsonen mellom by og land, og flere av disse har tilsvarende utfordringsbilde som Hadeland. Man har et behov for synliggjøring bygget på etablerte verdier, og å løfte lokalmat kan være aktuelt for langt flere. Når Hadelandskommunene

finner innovative og gode samarbeidsformer, både internt og med andre aktører, vil dette ha stor overføringsverdi til andre kommuner eller regioner.

Det er et bevisst valg at man har pekt ut et område som ikke er kontroversielt eller kilde til konflikt. Lokalmat er et positivt ladet tema som vil ha samlende effekt, noe som vil øke et Gnist-programms betydning på Hadeland, også i etterkant, og det vil dermed få større overføringsverdi.

Hadeland IPR har faste møter med regionene rundt seg, og det er i dag mer systematikk i samarbeid utover egen region. Hadeland har felles landbrukskontor med Nittedal, det er på flere andre områder naturlig å søke utover regiongrensene, for å lære av hverandre og dele resultater fra utviklingsprosesser.

Innen matberedskap er det nasjonalt fremdeles mye som må forbedres, utvikles og effektiviseres, og samarbeid regioner imellom vil bli mer og mer aktuelt. Hadeland ønsker å være i front av denne utviklingen, slik at kunnskapsnivået øker og løsningene kan deles.

Flere andre tilsvarende prosjekter regionalt og nasjonalt, som regjeringens «Oppskrift for mer lokal mat og drikke» og «Matfylket Innlandet», vil skape synergier mellom tiltakene, og kunne få betydning langt utover Hadelands grenser.

e Politisk og administrativ forankring

For å få mest mulig ut av Gnist innovasjon, bør alle som bidrar inn ha eierskap til prosessen. Beskriv hvordan prosjektet er forankret på politisk og administrativt nivå og hos eventuelle eksterne aktører. Maksimalt 1000 tegn.

Over flere år er det jobbet mot en forpliktende samarbeidsavtale mellom kommunene. Nå er denne vedtatt, og motivasjonen er høy, både politisk og administrativt, for en ambisiøs innovasjonsprosess. Det er et felles mål å gjøre regionen til et reelt valg for langt flere.

For å gå dypere inn i analysen av utfordringen, har Hadeland IPR fasilitert arbeidsverksteder sammen med pol. ledelse inkl. formannskap, kommunal administrasjon, næringshage, ungdomsråd og landbrukskontor. Man har sett på mulige temaer å jobbe med under områdene i samarbeidsavtalen. Med grunnlag fra verkstedene, og tidligere arbeid med problemstillingen, har IPR-et jobbet med traktmodellen. Man tegnet et kart over utfordringsbildet, for å avdekke relevante innsnevring, hvor lokalmat fremkom som én av flere muligheter.

I handlingsplanen for Hadeland IPR 2024 omtales lokalmat som et viktig arbeidsområde. I «Landbruksplanen for Hadeland 2018-2026» er et av målene å øke satsingen på lokalprodusert mat og opplevelser.

f Forankring i eksisterende kommunale planer og prosjekter

Det er en fordel hvis utfordringen er forankret i eksisterende planer og ambisjoner i kommunen. Har det allerede blitt gjort noe forarbeid?

Eller er det pågående prosjekter, rapporter eller annet som dere tenker kan være relevante å inkludere i arbeidet med utfordringen? Maksimalt 1500 tegn.

I IPR-avtalen er følgende beskrevet: Gjennom samarbeid i det interkommunale politiske rådet skal de tre Hadelandskommunene arbeide for å oppnå regionens mål om bolyst, økt tilflytting og næringsetablering. Rådet skal utvikle politikk og stimulere til utvikling innen nærmere bestemte områder, herunder:

- Omdømmebygging og ivaretagelse av merkevaren Hadeland
- Tilflytting, stedsutvikling og attraktivitet
- Kompetanseutvikling
- Næringsutvikling
- Infrastruktur
- Klima / miljø.

Ambisjonene befestes også i kommunenes samfunnsplaner, med mål om økt synlighet, tilflytting og bærekraftig næringsutvikling. For eksempel: "Gran kommune skal veilede og stimulere landbruksnæringa til å redusere klimagassutslipp, øke karbonlagring og drive bærekraftig verdiskaping."

I 2023 ble det fra IPR og Landbrukskontoret tatt initiativ for å undersøke interesse og behov for å jobbe med lokalmat. Det ble gjennomført møter og opprettet dialog med ulike aktører, som Innlandet FK, AFK, lokalmatprodusenter, reiselivet og Hadeland videregående skole (HVS). Det ble også arrangert et fellesmøte om lokalmat i mars 2024. Oppslutningen var over all forventning, både i antall deltakere og i innspill og entusiasme over videre arbeid med lokalmat.

Hadeland IPR har mottatt midler fra ordningen Kulturarvopplevelser i Akershus FK. I forprosjektet er målet å skaffe kunnskap, bygge nettverk og forankre et fremtidig hovedprosjekt. Dette er et grunnlagsarbeid som kan forsterke en Gnist-prosess, med lokalmat som tema.

2. Finansiering

Det koster 200 000 kroner inkl. mva å delta i Gnist innovasjon. Vi oppfordrer kommunen til å etablere et spleiselag med fylkeskommunen og eventuelle andre aktører. Hvordan skal kostnaden fordeles? Beskriv hvordan dere vil finansiere deltakelsen og fordele kostnadene. Maksimalt 1500 tegn.

Kommunene har et mangeårig fellesprogram gjennom Hadeland IPR som heter "Hadeland nært og naturlig". Dette er et spleiselag mellom kommunene og tilskuddsmidler fra Innlandet FK og prosjektmidler fra Akershus FK. I tillegg bidrar nå også Sparebank1-stiftelsen Gran med finansiering over tre år. Vi er med dette sikret midler både til deltagelse i Gnist-innovasjon, til å gjennomføre støttende tiltak, som markedsføring og arbeid med bo- og blilyst, samt å ansette en prosjektleder i full stilling i to år. Det betyr at man nå har kraft til å gjennomføre nye, innovative

prosesser gjennom Gnist, slik at regionens hovedutfordring blir tatt tak i med en helhetlig tilnærming.

Hadeland hører til både Innlandet og Akershus fylkeskommune, og begge fylkene har uttrykt at de støtter opp dersom man får tilslag på en Gnist-søknad. Dersom Hadeland blir del av Gnist-programmet, vil vi gå i dialog med fylkene om deres bidrag inn i dette arbeidet. Resten av finansieringen vil man ta av programmet Hadeland nært og naturlig, som beskrevet.

I små kommuner kan man oppleve at manglende ressurser er en utfordring for å klare å realisere gode ideer som jobbes frem. Som en forberedelse til Gnist-søknad og det å utnytte mulighetsrommet for endring, har man derfor jobbet med å forbedre den finansielle situasjonen til et slikt arbeid, parallelt med å forankre en innovasjonsprosess i kommunene. I prosjektet står man dermed godt rustet finansielt i en periode fremover, for å kunne høste gode resultater.

3. Organisering

a Kommunale ressurser i prosjektet

Minst to enheter i kommunen må være aktivt involvert i innovasjonsprosessen. Alle som er med i prosjektgruppa må ha tid og anledning til å delta, ikke bare i det som skjer på lokalplan, men også på digitale og fysiske samlinger i regi av DOGA. Hvilke kommunale enheter er koblet på prosjektet? Beskriv kort hvem dere planlegger å involvere og hvordan. De kan være fra politisk nivå, kommunale virksomheter eller enheter som jobber med plan, byggesak, næringsutvikling, folkehelse, samfunnsutvikling, kultur, eiendom, frivillighet m.fl. Maksimalt 1500 tegn.

Vi er fleksible på hvordan best organisere arbeidsprosessen og da også hvordan involvere kommunale ressurser, men både regionen og de enkelte kommunene er innstilt på å bruke ressurser på dette, dersom vi er så heldige å bli en Gnist-region. I tillegg har Hadeland IPR en god struktur for å sikre involvering både fra politikken og det administrative i kommunene.

Vi ansetter nå en egen prosjektleder for programmet "Hadeland nært og naturlig" som vil være vår hovedressurs. I dag har leder for Hadeland IPR fungert i denne rollen, og vil følge Gnist-programmet tett frem til prosjektlederen er på plass, men også som en viktig støttespiller videre i oppfølgingen av Gnist. I tillegg vil både kommunikasjonsmedarbeiderne og bo- og næringsrådgiverne i de tre kommunene, Landbrukskontoret, UngHadeland og Ungdomsrådene, være tett koblet på. Involvering vil da gjennomføres i allerede etablerte strukturer for å sikre tid og fokus fra de ulike deltakerne. Arbeidsutvalget, som består av ordførerne og kommunedirektørene, vil være styringsgruppe, dersom det er ønskelig fra Gnist sin side.

For å sikre bred politisk forankring og involvering har vi møter med alle formannskap to ganger i året. Det første er nå i juni i forbindelse med Hadelandstinget, som er et årlig stormøte som samler politikere, administrasjon og næringsliv. Dersom vi blir en Gnist-region ser vi for oss å bruke juni-møtet på innovasjonsprosessen.

b Ressurser utenfor kommuneorganisasjonen

Vi oppfordrer dere til å søke sammen med andre lokale aktører utenfor kommuneorganisasjonen (næringsliv, utdanningsinstitusjoner, frivillighet o.l.), slik at det etableres et tverrsektorielt samarbeid helt fra starten av prosessen.

Søker dere sammen med eksterne aktører? Ja. Beskriv samarbeidet. Beskriv hvilke eksterne partnere (f.eks. lokalt næringsliv, utdanningsinstitusjoner, frivillige organisasjoner) dere skal samarbeide med i prosessen, og hvordan de skal involveres i arbeidet. Dersom dere ikke har dette på plass ennå, beskriv gjerne hvordan dere planlegger å få til samarbeid med eksterne partnere. Maksimalt 1500 tegn.

Mat- og restaurantfag ved HVS arbeider med utvikling til gode for bransjen, og ønsker å bidra. Faglærer er en pådriver og har blant annet gjennomført UNG-restaurant høsten 2024, med 10. klasser. Temaet er rekruttering og bruk av lokalmat, koblet til restauranter og hoteller.

I samarbeid med Visit Øst-Norge jobber vi med utvikling av regionen under overskriften "Et godt sted å bo er et godt sted å besøke". De deler vår oppfatning om at det er fruktbart å arbeide med lokalmat for å gjøre regionen mer synlig, også innen reiselivet.

Hadelandshagen jobber med og for næringslivet for økt synlighet, slik at lokale bedrifter blant annet skal kunne rekruttere kompetent arbeidskraft. Festivalarrangører på Hadeland har gått sammen i det som heter Kulturkraft, og har hatt et prosjekt sammen med IPR-et gjennom 2023-2024. Resultatet er blant annet en forpliktende bærekraftsavtale med felles uttak, i form av lokalmat, avfallshåndtering og sosial bærekraft.

Portalen HeiHadeland.no er et relativt nystartet prosjekt, initiert av et lokalt mediebyrå. Denne vil kunne spille en nøkkelrolle i utadrettet kommunikasjon. Flere stedsutviklingsprosjekter på Hadeland vil spille en viktig rolle i vår definerte innovasjonsprosess, spesielt med tanke på synlighet og attraktivitet.

Det har vært dialog og/eller samarbeid med de nevnte aktørene. Basert på erfaringer er vi sikre på at alle vil bidra i utviklingsarbeidet, dersom Hadeland blir en Gnist-region.

c Om dere har etablert et samarbeid kan dere oppgi hvem dere skal ta med inn i prosjektet under (som liste - kun tre)

#1	Dagfinn Edvardsen	Hadelandshagen	Prosjektdeltager
#2	Ingvild Haraldsen	Visit Øst-Norge	Prosjektdeltager
#3	Per Ballangrud	Hadeland videregående skole	Referansegruppe

5. Annet

Vil dere være følgekommune?	Nei
Har én eller flere i prosjektet deltatt i Gnist kompetanse?	Ja
Har én eller flere i prosjektet gjennomført DOGAs dybdekurs i designdrevet innovasjon?	Ja

Oppsummering av møtet mellom SNR, GRIP og Hadeland

Hovedtema: Regional plan for areal og mobilitet

Tid: 22. januar 2025 kl 9-12

Sted: Rælingen rådhus

Gardermoregionen: Ullensaker, Nannestad, Eidsvoll, Nes, Gjerdrum og Hurdal

Samarbeidsrådet for Nedre Romerike: Lillestrøm (ikke tilstede), Lørenskog, Rælingen, Nittedal og Aurskog/Høland

Hadeland: Gran, Lunner og Jevnaker

I tillegg var Akershus fylkeskommune og Ruter representert.

Velkommen ved leder for SNR Roger Evjen

Møtet startet med en rask runde rundt bordet slik at alle fikk presentert seg. Leder for SNR gikk også gjennom oppsummeringen fra forrige møte høsten 2024.

Regional plan for areal og mobilitet

Det ble gitt en kort innledning fra leder av SNR med hovedfokus på de tre regionene SNR, GRIP og Hadeland som var samlet:

- Hvordan kan vi ta en posisjon i arbeidet med den nye regionale planen?
- Hvilke påvirkningsmuligheter har vi og hvordan skal vi jobbe sammen om dette?
- Hvordan kan vi jobbe sammen for å påvirke kollektivtilbudet, bl.a. i forbindelse med arbeid med nye sonegrenser for Ruter?

Solveig Schytz fra Akershus fylkeskommune informerte om arbeid med planprogram for regional plan for areal og mobilitet

- Oppdatering av gjeldende plan, med samme innretning – flerkjernet struktur
- Oppdatering av natur – jordvern osv.
- Tre gjennomgående prinsipper, bærekraftdimensjoner, UFF-rammeverk, samfunnssikkerhet
- Hovedtrekk i programmet:
  - gjennomgang med åpning for endringer

- Vurdering av nye plantemaer (masser, fjorden, bylogistikk og tettstedslogistikk, energi, ikke fritidsbebyggelse)
- Oppfølging - videre prosess: høringsfrist 17.03. (fra juni vil fylket jobbe aktivt med endringene som vil komme på høring i høsten, for iverksetting 2026)
- Planen skal utarbeides sammen med bystyret i Oslo
- Webinar 29.01.

Kommentarer fra salen:

- Viktig at det kommer en ny plan
- Det er utfordringer med 20/80 fra tidligere plan
- Viktig at man tar hensyn til at fylket har annen geografi enn forrige Akershus
- Det må legges til rette for de enkelte kommunenes forhold
- Kommunene vedtar kommuneplaner nå, viktig at kommunene ikke blir låst i en gammel plan når ny kommer

Håkon Snorheim fra Akershus fylkeskommune informerte om kollektivplanlegging

- Dimensjoneringen er utfordrende pga samfunnsstrukturen
- Snorheim og Schytz sine planområder må sees i sammenheng
- Fokus på at transportlinjene er så korte som mulige
- Hvordan kan vi legge til rette for at de som har kollektivtilbud bruker dette?
- Kartene som viser mengden trafikk som førende for tilbudet/frekvens osv.
- 55 % av all kollektivtrafikk er i Oslo - høyest tilfredshet
- 1 av 3 tog som ikke går som de skal, har betydning for Ruter
- Det er viktig at Staten følger opp sin del av transportplanleggingen der fylket legger føringer
- Mål om ytterligere digitalisering, større fleksibilitet, individuelt - lang sikt
- Ruter – Groruddalspiloten: automatiserte bestillingstjenester. Hent – autonome kjøretøy. - dette tilbudet er mest aktuelt utenfor sentrale strøk.

Kommentarer fra salen:

- Viktig at man også snakker med Avinor, ikke kun BaneNor
- Ruter må arbeide mer med tverrgående ruter
- Diskusjon om drosjenæringen og enerett. Jobbes med en utredning av konsekvenser
- Kollektiv dekning er viktigere enn knutepunkt. Viktig at dette kommer frem i ny plan og at fylket, Oslo og statsforvalter er på linje her.
- Viktigste er frekvens for at tilbudet skal brukes
- Innfartsparkeringene fungerer ikke som de skal – hva gjøres her? Kan vi yte et større regionalt press?
- Kan kommunene involveres mer i arbeid med rutetabeller? Ser betydning av kommunedialog for å sikre at innspill kan gi tilbudet som pendleralternativ til bilen.
- Det kom også innspill om konkrete prosjekter og strekninger.

Fylket inviterer 11.03.25, kl 09.00 - 12.00, - Fylkestingsalen i Oslo – samfunnsutvikling.

Akershus er også positive til å komme til hver kommune og informere om planprogrammet.

Knut Hartveit fra Ruter informerte om delutredning sonestruktur

- Kollektivandelen er nå over nivået fra før covid.
- Nye tjenester og løsninger - bærekraftig bevegelsesfrihet – bli enklere å leve uten bil i Oslo og Akershus. - må øke attraktiviteten
- Frekvens + tilgjengelighet + pris
  - o Utredning for prismodellene – sonemodeller, avstandsmodeller, tidsmodeller, kvantumsrabatt, rollerabatter osv.
    - Kommunebillett – samme pris som for en sone når det er flere soner innen en sone (få reiser, men godt for de det gjelder – kan gi økt bruk, forholdsvis enkelt å få opp)
    - Større soner – fjerner noen av sonegrensene – kan gi høyere pris – enklere for kunden.
    - Avstandsbasert billett – fjerner soner helt – nytt system som må bygges, mulig ny infrastruktur i bussene – kan bli vanskeligere for noen kunder.
    - Personifisert sone – posisjonsbasert – omfattende, usikkert om den er egnet relatert til selvkjørende tilbud.

Plan for møter i 2025: hvilke tema ønsker vi å sette på dagsorden?

Innspill som kom:

- Helse i fellesskap, utredning av kommunalt energiselskap. Annen felles forvaltning. Trenger vi så mange enkelttjenester? Kan vi løfte debatten for ytterligere samarbeid.
- Areal og transport
- Næringsutvikling
- Se på å frigjøre ressurser – positiv til dialog.
- Attraktivitet/turisme - skjulte perler i våre regioner - besøksturisme og etableringer. Visitselskap som ikke de to andre regionene er med i – kan dette diskuteres?
- Kan vi få til mere hvis vi ser regionene i sammen, få til mere pga ringvirkningene
- Orientering fra Markarådet, hva ønsker kommunene å få ut av rådet - noen vanskelige saker dukker opp fra kommunene.
- Invitere hær sjefen for å få mer informasjon om dere aktiviteter og hvordan skal regionene rundt vært klare for å ta imot økt aktivitet. Dette vil påvirke oss alle. (LTP)

Neste fellesmøte for disse tre regionene er 11. april i Lunner rådhus.

List of Signatures

Page 1/1

Protokoll_Styremøte Visit Øst-Norge_111124.pdf

Name	Method	Signed at
Gjesdal, Ove	BANKID	2025-01-09 10:11 GMT+01
Gulbrandsen, Tove Kristin	BANKID	2025-01-15 10:06 GMT+01
Taralrud, Torunn Aass	BANKID	2025-01-08 14:25 GMT+01
Skurdal, Arne Jørgen	BANKID	2025-01-08 13:52 GMT+01
Volden-Sandersen, Ole	BANKID	2025-01-08 13:51 GMT+01
Sandvik, Maria Bergljot N	BANKID	2025-01-15 12:25 GMT+01
CHARLOTTE HANSSON	BANKID	2025-01-08 13:33 GMT+01
Hammer-Larsen, Karoline	BANKID	2025-01-14 15:55 GMT+01
Belsby, Kristine	BANKID	2025-01-12 11:32 GMT+01
Martinsen, Per Edvard	BANKID	2025-01-09 14:32 GMT+01
Røen, Stine	BANKID	2025-01-09 12:40 GMT+01

This file is sealed with a digital signature. The seal is a guarantee for the authenticity of the document.

External reference: 8EADCEB0E19145C99674BFA7F49562A0

Styremøte Visit Øst-Norge

man. 11 november 2024, 09:30 - 15:00

Visit Øst-Norge sine lokaler på Gjøvik (Gjøvik Stasjon)

Deltakere

Styremedlemmer

Arne-Jørgen Skurdal, Torunn Taralrud, Ove Gjesdal, Lina-Maria Linge, Tove Gulbrandsen, Maria Sandvik, Karoline Hammer-Larsen, Ole Volden-Sandersen, Stine Røen, Per Martinsen, Charlotte Hansson, Kristine Belsby, Ane Ingeborg Sandnæs

Fraværende: Arild Lande, Sven Inge Sunde

Møteprotokoll

55. Godkjenning av protokoll

Protokoll fra sist styremøte ligger vedlagt.

Vedtak: Protokollen godkjennes.

[Protokoll_Styremøte Visit Øst-Norge 25 september 2024_250924.pdf](#)

Beslutning

Arne-Jørgen Skurdal

56. Godkjenning av innkalling

Innkalling ble sendt ut via Admincontroll den 05.11.2024.

Vedtak: Innkalling godkjent.

Beslutning

Arne-Jørgen Skurdal

57. Daglig leders rapport

Prosjektmatrise

Prosjektledelse for Umami

Svar Interreg Mat (Forventes 19 og 27 november i Norge. Positiv innstilling fra adm) Svenskene må vente på svar til 17 desember.

Ny digital markedsfører er godt i gang.

Vedtak: Styret tar daglig leders rapport til etterretning.

Beslutning

Arne-Jørgen Skurdal

58. Økonomisk rapport per 30/9-2024

Økonomisk rapport ligger vedlagt per 30/9-2024

Vedtak: Styret tar økonomi rapporten til etterretning. Resultatet pr september er pt.t. 1, 5 mill i overskudd, men prognosene tilsier ca 300 000 i overskudd i 2024.

[Visit Øst-Norge SA - Regnskapsrapport pr september 2024.pdf](#)

Beslutning

Arne-Jørgen Skurdal

This file is sealed with a digital signature.
The seal is a guarantee for the authenticity
of the document.

Document ID:
8EADCEB0E19145C99674BFA7F49562A0

59. Henvendelse fra Ringerike Kommune

Orientering

Arne-Jørgen Skurdal

Visit Øst-Norge vedtok på årsmøtet i april budsjett for 2025. Dette har vært praktisert de siste årene for å ha en mer forutsigbar økonomi idet mange av aktivitetene og kostnadene for påfølgende år må planlegges i god tid for å sikre økonomisk drift og bærekraft.

Det er stor forståelse for at det er krevende for kommuner og næringsaktører med et økt kostnadsbilde og nye krav, men det må ligge et likhetsprinsipp til grunn for alle medlemmene i et samvirkeforetak. Det er derfor vanskelig å gjøre avvik eller endre medlemskriteriene for ett medlem i en vedtatt budsjettperiode, spesielt når det er kjent at det generelt er tilsvarende økonomiske utfordringer. I forbindelse med neste budsjettperiode vil styret inviteres til en diskusjon om fremtidige finansieringsmodeller, organisering og leveranser som oppfølging av en henvendelse som tas på største alvor.

Daglig leder innleder i møte. Daglig leder har vært i dialog med regnskapskontoret som anslår budsjettkonsekvensen for alternativ 1 vil være kr 310 000, noe som vil være krevende økonomisk for organisasjonen.

Styret behandlet forespørsel fra Ringerike Kommune im reduksjon i medlemsavgift for 2025.

Det ble diskutert 3 alternativer. Alternativ 1): Innvilges ikke da budsjettkonsekvensen blir for stort i forhold til likhetsprinsippet. Alternativ 2) Innvilges kun for Ringerike Alternativ 3) Halv indeks justering for samtlige kommuner og nærings aktører.

Vedtak: 10 styremedlemmer stemte for alternativ 1 - Innvilges ikke da budsjettkonsekvensen blir for stort i forhold til likhetsprinsippet. Styremedlem Lina Marie Linge ble erklært inhabil i saken.

 Forespørsel fra Ringerike kommune om å ikke prisindeksregulere faktura 2025.pdf

60. Markedsplan

Orientering

Heidi Gran

Markedssjef presenterte den foreløpige markedsplanen for styret. Kommentarer i møtet: - Styret er svært positive til omlegging av markedsmateriellet til digitale løsninger - Markedsplanen er godt gjennomarbeidet med god kvalitet og innhold - Viktig at de nye og gode personas blir godt innarbeidet som verktøy for segmentering

Vedtak: Styret tok presentasjonen av markedsplanen til orientering. Markedssjef tar med kommentarer og innspill i det videre arbeidet. Styret vil få endelig markedsplan til beslutning i neste styremøte.

 Visit Øst-Norge - NYTT KONSEPT 2025.pdf

61. Destinasjons-ledelse - hvordan gjør vi det hos oss?

Orientering

Ingvild Magnus Haraldsen

Å inneha «Merket for bærekraftig reisemål» betinger at det implementeres en aktivt fungerende reisemålsledelse/destinasjonsledelse i kommunene og regionen. VØN ser det som formålstjenlig å ta initiativ til et arbeid med mål om å tilby medlemmene en anbefalt struktur for å bidra til et effektivt , Sak 61/24 Reisemålsledelse Prosjektleder presenterte innhold og rammer for Reisemålsledelse knyttet til Merket for bærekraftig reisemål. Sammen med innspill fra Ringsaker kommune til implementering var dette innledning til styrets behandling av saken. Kommentarer fra møtet: - Det er noe vanskelig å definere reisemålsledelse/destinasjonsledelse. - Det er store forskjeller innenfor regionen og mellom kommunene vedr modenhet og tilgjengelige ressurser til å etablere en hensiktsmessig reisemålsledelse. - Det er langsiktig og krevende arbeid, men viktig for å bidra til en helhetlig, effektiv og god organisering av samarbeidet i kommunene og regionen for å utvikle gode reisemål som også ivaretar befolkningens interesser. Samarbeidet små bidra til å sikre kommunenes involvering fordi det gir økt verdi for lokalsamfunnet og økt verdiskaping for bedriftene. - Visit Øst Norge bør ta en ledende rolle i arbeidet.

Vedtak: Styret tar presentasjonen til orientering. Administrasjonen tar innspillene og kommentarene med seg i arbeidet med forslag til mandat og organisering. Styret vil få saken tilbake til behandling på et senere tidspunkt.

This file is sealed with a digital signature.
The seal is a guarantee for the authenticity
of the document.

Document ID:
8EADCEB0E19145C99674BFA7F49562A0

62. Gruppe oppgave

Diskusjon

Styret deles i 2 grupper.

Nærings aktører diskuterer videre på markedsplanen

De offentlige styrerepresentantene diskuterer destinasjonsledelsen samt gir innspill til innhold til nye kommune avtaler.

Er det punkter i de kommunale avtalene som bør revideres? Se vedlagte avtale.

Vi legger opp til ca 45 min gruppeoppgave og resten på felles oppsummering. Viktig at styret setter seg inn i problematikken i forkant av møte.

Markedsplan:

Det nye digitale konseptet presentert av markedssjef Heidi Gran og Dialecta ble godt tatt i mot.

Styret understreker viktigheten av god historiefortelling og historier som engasjerer. Kampanjene må henge godt sammen med websiden. Det foreslås at toppbanner på fremsiden kan være den nye digitale kampanjen - særlig MICE-markedet etterspør slik digitale kampanjer.

Det ble stilt spørsmål ved hvordan ivareta web og kampanjer målgrupper utenfor de prioriterte (f.eks. amerikanere som vi ser en økning på 20% av i Norge).

Noen av de 10 nye personas'ene bør være utenlandske, og innhold web/kampanjer i større grad tilpasses engelsktalende.

Definere i større grad luksus/high value traveller-segmentet. Vi har unike produkter - hvordan få dem ut i markedet?

En trykket folder bør bestå av riktige geografiske- og interesseområder, gjerne med QR-koder alå Barnas Øst-Norge -folderen.

Innhold web og folder må knyttes nærmere segmentene - komme raskere "to the point", større treffsikkerhet.

Styreleder stilte spørsmål og hva våre flaskehals er, og hvilke tiltak vi bør gjennomføre for å få maksimalt ut av de digitale kampanjene - hvor må fokus ligge.

Det ble kun diskutert markedsplan i gruppeoppgaven.

 Avtale Søndre Land Kommune og Visit Innlandet SA.docx

63. Nytt fra regionene

Orientering

Torunn Taralrud

Formålet er å sikre god toveis kommunikasjon gjennom VØN sine offentlige styre representater på saker som er viktig for VØN å være informert om.

- Eventuell nye prosjekter i regi av kommunen / regionen det er ønskelig at Visit Øst-Norge deltar i
- Nye etableringer innenfor besøksnæringen?
- Arrangementer frem i tid som er viktig for kommunene at VØN har fokus på i sine kanaler på?
- Politiske saker som påvirker reisemålsutviklingen / reisemålsledelsen – enten til orientering, eller ønske om involvering av VØN
- Eventuelt

Vedtak: Tas til orientering.

 Tilbakemelding fra kommunene.docx

64. Eventuelt

This file is sealed with a digital signature.
The seal is a guarantee for the authenticity
of the document.

Document ID:
8EADCEB0E19145C99674BFA7F49562A0

65. Styrets 15 minutter

Styret har som fast punkt på agendaen 15 minutter til egne diskusjoner.

Diskusjon

Torunn Taralrud

This file is sealed with a digital signature.
The seal is a guarantee for the authenticity
of the document.

Document ID:
8EADCEB0E19145C99674BFA7F49562A0

Styremøte Visit Øst-Norge

tir. 10 desember 2024, 09:30 - 11:30

Teams

Deltakere

Styremedlemmer

Arne-Jørgen Skurdal, Torunn Taralrud, Ove Gjesdal, Arild Lande, Tove Gulbrandsen, Maria Sandvik, Karoline Hammer-Larsen, Ole Volden-Sandersen, Stine Røen, Per Martinsen, Charlotte Hansson, Ane Ingeborg Sandnæs, Stine Skjæret

Fraværende: Sven Inge Sunde, Kristine Belsby, Harriet Slaaen

Møteprotokoll

66. Godkjenning av innkalling

Innkalling og agenda ble sendt ut via Admincontroll den 03.12.2024

Vedtak: Innkalling og agenda godkjennes.

Beslutning

Torunn Taralrud

67. Godkjenning av protokoll

Protokoll fra styremøte 11/11 2024 ligger vedlagt i admincontroll til signering.

Vedtak: Protokoll fra sist styremøte godkjennes.

Beslutning

Torunn Taralrud

68. Regnskapsrapport - prosjektmatrise

Gjennomgang av regnskapsrapport (ettersendes så snart denne er klar)

Gjennomgang av prosjektmatrisen (Se vedlegg)

Vedtak: Styret tar regnskapsrapport og prosjektmatrise til orientering

 Matrise Prosjektoversikt Visit Øst-Norge.xlsx

 Regnskapsrapport styremøte 10 desember 2024.pdf

Orientering

Arne-Jørgen Skurdal

69. Markedsplan

Administrasjonen har innarbeidet innspill som kom i sist styremøte. Denne ligger nå vedlagt. Dokumentet er hos byrå for pimping. 1 korrektur lå vedlagt. Markedsplanen må sees på som et dynamisk dokument gjennom 2025. Styret hadde noen spørsmål knyttet til vektning av norsk og internasjonal markedsføring. Markedsjefen kommer tilbake på dette.

Vedtak: Styret vedtar markedsplan for 2025 og ønsker kvartalsvise rapporter inn i styret.

 VØN_Markedsplan 2025_1.KORR.pdf

Beslutning

Heidi Gran

70. Etske retningslinjer

Styret har etterspurt i sist møte om Visit Øst-Norge har etiske retningslinjer. Det har organisasjonen ikke hatt. Administrasjonen har derfor laget et utkast til generelle etiske retningslinjer.

Vedtak: Etske retningslinjer vedtas og skal gjøres kjent og etterleves av selskapets ansatte, styret og samarbeidspartnere

 Etske retningslinjer for Visit Øst-Norge.docx

Beslutning

Arne-Jørgen Skurdal

71. Instruks for styret

Beslutning

Arne-Jørgen Skurdal

Styret har bedt administrasjonen om å legge frem et forslag til instruks for styret. Dette ligger vedlagt saken. Det legges til at styret skal møtes minimum 5 ganger. Styret er beslutningsdyktig da 75% av styret er tilstede.

Vedtak: Styret vedtar vedlagte instruks for styret i Visit Øst-Norge, med ovenfornevnte endringer. Gjelder for 1 år til den blir fremlagt neste år.

 Instruks for styret i Visit Øst-Norge.pdf

 Instruks for styret i Visit Øst-Norge.docx

72. Daglig leders rapport

Orientering

Arne-Jørgen Skurdal

Status ansatte

Ansatte er friskmeldt.

2 ansatte vll gå ned i stilling fra nyttår etter eget ønske.

Ingvild Haraldsen har søkt jobb i Ringrike Kommune og har informert om at hun står på offentlig søkerliste.

Kronikker og debattinnlegg

Har levert flere debattinnlegg og kronikker knyttet til dagsaktuelle teamer. Passet på å skrive litt rundt tematikken bo/besøk ved Byutviklingskonferansen i Gjøvik og samme teamet i forkant av Hadelandskonferansen. Har også skrevet et innlegg knytte til manglende reiselivsutdanning i Innlandet/Landet.

Nytt fra Visit Osloregionen

Man ønsker å opprettholde driften av Visit Osloregionen på et minimum i 2025. Visit Oslo har fortsatt ikke fått avklart sin situasjon etter at Oslo Kommune har varslet kutt i bidraget.

Vedtak: Styret tar orientering til etterretning.

73. Mandat destinasjonsledelse

Beslutning

Ingvild Haraldsen

Destinasjonsledelsen har som mandat å sikre at utviklingen av reiselivet i regionen/kommunen er bærekraftig. Dette innebærer tiltak for å beskytte miljøet, fremme lokalsamfunnets interesser og sikre at besøksnæringen gir positiv økonomisk effekt for kommunene. En Bærekraftig reiselivsutvikling skal gi økt verdiskapning, gode gjesteopplevelser og være et godt sted å bo.

Andre regionale/lokale mandat skal tilpasses og bestemmes av hver enkelt destinasjonsledelse

• Hver kommune/region har sine utfordringer og muligheter, derfor må destinasjonsledelsen i de forskjellige regionene finne sin form og sitt lokale mandat utover de overordnede. Noen har naturparker, store hytteområder, er større arrangørbyer, har manglende transport /tilgjengelighet, fraflytting eller for lite besøk gjennom hele året, eller for mye i en kort periode..

Et mandat kan være å jobbe frem målsettinger for regionens/kommunens arbeid med å bli et mer bærekraftig reisemål, for å kunne lage en liten handlingsplan på hva som må til.

Vedtak: Styret takk for godt arbeid. Styret vedtar forslaget til overordnet mandat for destinasjonsledelsen i Visit Øst-Norge. Styret ber administrasjonen om å komme med anbefaling på hvordan disse kan ta i bruk forslaget til lokal/regional destinasjonsledelse.

 UTKAST mandat på destinasjonsledelse.docx

74. Høring om forslag til lov om besøksbidrag

Diskusjon

Arne-Jørgen Skurdal

Styret er i utgangspunktet positive til innføring av et besøksbidrag i Norge, kanskje spesielt i områder hvor man i dag opplever et høyt press. I våre kommuner kan dette bidra til en unødvendig konkurranse mellom kommuner og regioner med det forslaget som i dag ligger ute til høring. Dagens forslag treffer ikke godt nok. Den treffer ikke der utfordringen virkelig ligger, cruise, villcamping og transport.

Administrasjonen samarbeider med de andre destinasjonene på Østlandet om å gi et godt høringsvar innen fristen 3 januar 2025.

Vedtak: Styret ber administrasjonen om å utarbeide et hørings svar basert på diskusjonen i styret. Skulle det komme nye innspill i debatten vil man ta en ekstra runde i styret før man sender inn hørings svaret.

 mal_høringssvar_besøksbidrag_des2024 fra NHO REISELIV.pdf

75. Nye kommuneavtaler

Orientering

Arne-Jørgen Skurdal

Avtalene med kommunene går ut 31.12.2025. Administrasjonen har et ønske om at man rett over nyttår går i dialog med kommunen om nye avtaler. Lina-Maria har tatt en titt på dagens avtaler og kommet med noen innspill på innholdet i disse. Se vedlegg. Administrasjonen ber om at man får med seg 2-3 representanter fra kommunene til å utarbeide avtalene med kommunene samt forberede felles saksfremlegg som man inviterer kommunene til å benytte. Dagens arbeid med bærekraftig reisemål samt destinasjonsledelse omtales ikke i dagens avtaler og bør også inkluderes. Økonomisk modell er en del av dette arbeidet. Vi mener at å inngå nye 4 års avtaler vil gi organisasjonen et godt utgangspunkt for arbeidet. Avtalene samt økonomisk modell bør være klar til utsending til kommunene i slutten av januar 2025.

Vedtak: Styret setter ned følgende personer i arbeidsgruppen som skal jobbe frem en nye avtaledokumenter til neste styremøte: Ove Gjesdal, Tove Gulbrandsen og Stine Røen.

 Utkast Avtale xxx Kommune og Visit Øst-Norge SA 2026 2029.docx

76. Rapport fra kommunene

Orientering

Torunn Taralrud

Formålet er å sikre god toveis kommunikasjon gjennom VØN sine offentlige styre representater på saker som er viktig for VØN å være informert om. -

Eventuell nye prosjekter i regi av kommunen / regionen det er ønskelig at Visit Øst-Norge deltar i

- Nye etableringer innenfor besøksnæringen?
- Arrangementer frem i tid som er viktig for kommunene at VØN har fokus på i sine kanaler på?
- Politiske saker som påvirker reisemålsutviklingen / reisemålsledelsen – enten til orientering, eller ønske om involvering av VØN
- Eventuelt

Vedtak: Tas til orientering.

 Tilbakemelding fra kommunene til styremøte 10 desember 2024.pdf

 Tilbakemelding fra kommunene til styremøte 10 desember 2024.docx

77. Eventuelt

Orientering

Torunn Taralrud

Ingen saker under eventuelt.

78. Styrets 15 minutter

Orientering

Torunn Taralrud

Styret har som fast punkt styrets 15 minutter til slutt i møte.